

Pelastustoimen palvelutasopäätös vuosille 2024 ja 2025

Julkinen osa

Palvelutasopäätöksen julkaistavasta osasta on poistettu salassa pidettävä tieto. Kohdat, joista tietoa on poistettu, on merkitty lukujen yhteyteen.

Tietojen salauksen perusteena on laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24.1 §:n kohdat 7 ja 8.

JOHDANTO	4
1. KESKEISET LINJAUKSET	5
1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät	5
1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen	6
1.3 Tuottamistavan valinta	7
1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta	8
1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät	8
1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa	8
1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa	8
2. PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI	10
2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	10
2.2 Pelastustoiminta	11
2.3 Pelastustoimen suunnitelmat	11
2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	11
2.5 Väestönsuojeluun varautuminen	12
3. RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	13
4. PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN	14
4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	14
4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	14
4.1.2 Palontutkinta	16
4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä	17
4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta	18
4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen	19
4.1.6 Valvontatehtävät	19
4.1.7 Valmiuden tarkastaminen	21
4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät tehtävät, esimerkiksi kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvontatoiminta)	22
4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen *	23
4.2.1 Väestön varoittaminen sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä *	23
4.2.2 Pelastustoiminta	23
4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen *	41
4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	41

4.2.5	Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille	41
4.2.6	Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon	42
4.3	Pelastustoiminnan suunnitelmat *	43
4.3.1	Hälytysohje	43
	Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta	43
4.3.2	Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu	43
4.3.3	Yhteistyösuunnitelmat	44
4.3.4	Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat	44
4.3.5	Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat	44
4.3.6	Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)	44
4.4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	44
4.4.1	Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa	44
4.4.2	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen	46
4.4.3	Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset	47
4.4.4	Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus	47
4.5	Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen *	48
4.5.1	Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu *	48
4.5.2	Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen *	48
4.5.3	Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio *	49
4.5.4	Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen *	49
4.5.5	Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve *	49
4.5.6	Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen *	49
4.5.7	Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö *	49
4.6	Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)	50
5.	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	51

JOHDANTO

Pelastustoimen palvelutasopäätöksestä säädetään pelastustoimen järjestämisestä koskevassa laissa (613/2021). Palvelutasopäätöksessä hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää siitä, miten pelastustoimeen kuuluvat tehtävät alueella hoidetaan ja miten palvelua on tavoitteena kehittää. Palvelutasopäätöksen taustalla on kansallinen ja alueellinen riskiarvio sekä pelastuslaitoksen laatima riskianalyysi. Palvelutasopäätöksen sisältöä ja rakennetta ohjaavat lisäksi sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä (1225/2022), pelastustoimen strategiset tavoitteet ja hyvinvointialueen strategia.

Aluehallintoviraston tulee ennen palvelutasopäätöksen tekemistä antaa lausunto palvelutasopäätöksen luonnoksesta. Pelastuslaitos jätti palvelutasopäätöksen luonnosversion aluehallintovirastolle 5.7.2023. Aluehallintovirasto antoi 4.8.2023 luonnoksesta kirjallisen lausunnon sekä aluehallintovirastojen yhdessä laatimaan arviointikriteeristöön perustuvan arvion. Aluehallintoviraston lausunnossa oli tarkasteltu sekä asian kuvaamista että päätettävää palvelutasoa.

Aluehallintoviraston antamassa lausunnossa keskeisin huomio oli siinä, että palvelutasopäätöksen luonnoksessa ei oltu riittävällä tavalla kuvattu sitä, miten toimintaympäristö ja sen perusteella laadittu riskianalyysi ohjaa pelastustoimen palveluiden mitoittamista ja tuottamista. Pelastuslaitos on pyrkinyt huomioimaan aluehallintoviraston palautteen niin asioiden kuvaamisessa kuin päätöksen kirjaamisessa. Myös kehittämissuunnitelma on lisätty aluehallintoviraston antaman lausunnon jälkeen.

Palvelutasopäätöksessä on lisäksi pyritty huomioimaan aluehallintoviraston aiemmin antama asiantuntija-arvio Satakunnan pelastustoimen palveluiden ja talouden tilasta.

Palvelutasopäätös sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24.1 § 7 ja 8 kohdan tarkoittamia salassa pidettäviä tietoja, jonka perusteella asiakirja ei kokonaisuudessaan ole julkinen.

1. KESKEISET LINJAUKSET

1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät

Satakunnan pelastuslaitoksen toiminnan painopisteitä ja strategisia päämääriä ohjaavat Satakunnan hyvinvointialueen strategia vuosille 2023-2025, pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet vuosille 2023-2026 sekä pelastuslaitoksen riskianalyysi. Toteuttaessaan toiminnan painopisteitä ja strategisia päämääriä pelastuslaitos tuottaa palvelunsa mahdollisimman laadukkaasti ja vaikuttavasti sekä huomioi aina palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden. Strategiatasolla hyvinvointialueella on yksi yhteinen hyvinvointialuestrategia, jonka muodostamiseen pelastuslaitos on osallistunut. Strategiaan sisältyy yhteisesti sovitut 12 strategista periaatetta, joita pelastuslaitos sitoutuu noudattamaan toiminnassaan. Strategia-asiakirjassa periaatteiden saavuttamisen edellytykset on kuvattu tarkemmin. Hyvinvointialueen strategiset periaatteet ovat kytketty hyvinvointialueen neljään arvoon, joista muodostuu myös hyvinvointialueen toiminnan painopisteet: palvelemme yhdenvertaisesti, kohtaamme inhimillisesti, toimimme ammatillisesti ja uudistamme vastuullisesti. Hyvinvointialueen arvot vastaavat hyvin pelastus- alalle vuonna 2007 julkaistuja arvoja. Nämä arvot ja hyvinvointialueen painopisteet toimivat myös pelastuslaitoksen toiminnan painopisteinä. Hyvinvointialueen strategiset periaatteet ja arvot on esitetty kuvassa 1.

Palvelemme yhdenvertaisesti	Kohtaamme inhimillisesti	Toimimme ammatillisesti	Uudistamme vastuullisesti
1. Palvelemme ovat saatavilla yhdenvertaisesti, oikea-aikaisesti ja lähellä monin eri tavoin.	4. Järjestämme laadukkaat ja vaikuttavat palvelut, joissa asiakas on keskiössä.	7. Tuotamme palveluita ammatillisesti, turvallisesti ja laadukkaasti.	10. Uudistamme johtamis- ja toimintamalleja ja luomme yhteen sovitun palvelujärjestelmän.
2. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä palveluja sekä monipuolisia lähipalveluja.	5. Tuemme omaehtoista terveyden ja hyvinvoinnin parantamista sekä oman hoidon osallisuutta.	8. Johtaminen tukee ja edesauttaa henkilöstön työhyvinvointia ja osaamisen kehittämistä sekä turvaa ammattitaitoisen työvoiman saantia.	11. Palvelemme ovat taloudellisia sekä laadukkaita ja huolehdimme, että kustannuskehitys vastaa rahoitusta.
3. Tuotamme hyvinvointia, palveluita ja turvallisuutta kaikille asukkailla ja järjestämme palvelut tehokkaasti ja turvallisesti.	6. Järjestämme ja kehitämme palveluja tasapuolisesti erilaiset asiakasryhmät huomioiden yhteistyössä eri kuntien, yritysten ja järjestöjen kanssa	9. Henkilöstö osallistuu ja kehittää vaikuttavaa toimintaa.	12. Tieto, tutkimus ja käytännön kokeilut ohjaavat kohti vaikuttavia toimintamalleja

Kuva 1. Satakunnan hyvinvointialuestrategian painopistealueet ja strategiset periaatteet. (Lähde: Satakunnan hyvinvointialuestrategia vuosille 2023-2025)

Hyvinvointialueen oman strategian noudattamisen lisäksi pelastuslaitos pyrkii omalla toiminnallaan edesauttamaan valtioneuvoston vahvistamien pelastustoimen valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteutumista. Pelastuslaitos edistää asiaa huomioimalla tavoitteet omassa päivittäisessä toiminnassaan sekä erityisesti palvelutasoa määriteltäessä. Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet vuosille 2023-2026 ovat:

- **Tavoite 1:** Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.
- **Tavoite 2:** Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.
- **Tavoite 3:** Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.
- **Tavoite 4:** Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna
- **Tavoite 5:** Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.

- **Tavoite 6:** Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.
- **Tavoite 7:** Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.
- **Tavoite 8:** Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.
- **Tavoite 9:** Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä.

Painopisteiden ja strategisten tavoitteiden toteutumista valvotaan pelastustoimen omavalvonnan avulla. Omavalvontaa toteutetaan pelastuslaitoksen osalta kolmella eri tasolla: strategisella, taktisella ja operatiivisella tasolla. Pelastuslaitoksen strategisen tason omavalvonnan raportilla esitetään, miten pelastuslaitos on onnistunut painopisteiden ja strategisten tavoitteiden noudattamisessa.

Pelastustoimi on osa vuoden 2023 alussa aloittanutta hyvinvointialuetta. Peruste tälle on ollut, että olemalla osa samaa oikeushenkilöä sosiaali- ja terveystoimen kanssa pelastustoimella on mahdollisuus tuottaa hyvinvointialueen palveluita, kuten ensihoitoa ja ensivastetta, ilman näiden palveluiden kilpailutusprosessia, milloin hyvinvointialue katsoo tämän tarkoituksenmukaiseksi. Kuuluminen samaan organisaatioon helpottaa myös muita integraatiohyötyjä, kuten ensihoidon ambulanssitoiminnan sijoittumista sekä sosiaali- ja terveystoimen liikkuvien ja kotiin vietävien palveluiden tukeutumista paloasemille. Yhtäältä nämä toiminnot hyödyntävät pelastustoimen kattavaa palveluverkkoa ja toisaalta tukevat pelastustoimen palveluverkon ylläpitoa. Hyvinvointialue kehittää toimintaansa muun muassa muutosohjelmalla ja palveluverkkotyöllä. Pelastuslaitos osallistuu ja tuo näihin prosesseihin pidempiaikaisen maakunnallisen toimijan kokemusta ja osaamista.

Pelastuslaitos osallistuu Länsi-Suomen yhteistyöalueen, jonka muodostavat Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan hyvinvointialueet, toiminnan valmisteluun ja toteutukseen. Pelastustoimi ja -laitokset valmistelevat yhteistyöalueen toimintaa toimialan omilla prosesseilla osana koko aluekokonaisuuden valmistelua, osallistuen muun muassa sosiaali- ja terveystoimen valmiuskeskusvalmisteluun. Tavoitteena on yhdistää yhteistyöalueen valmiuskeskus ja Satakunnan sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen yhteinen tilannekeskus toimivaksi, monialaiseksi, eri toimijoita ja erityisesti kansalaisia, yrityksiä ja yhteisöjä palvelevaksi kokonaisuudeksi.

1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen

Pelastustoimen palveluiden tarpeen, määrän ja laadun tulee pohjautua toimintaympäristö- ja riskianalyyseihin. Toimintaympäristö- ja riskianalyyseissä tulee esittää mahdollisimman kattavasti riskit ja uhat, joihin pelastustoimen järjestäjän on varauduttava. Riskianalyysin johtopäätöksiä on käsitelty myöhemmin tässä asiakirjassa. Pelastustoimen järjestäjä päättää palvelutasopäätöksessä palveluittain, miten analyyseissä esitettyihin haasteisiin varaudutaan.

Toimintaympäristö- ja riskianalyyseiden lisäksi järjestäjän on palveluiden määrittämisessä otettava huomioon tiedolla johtaminen, asiakaskokemukset sekä pelastustoimen palveluita koskevat säädökset ja ohjeet. Tiedolla johtamisen avulla luodaan tilastot ja raportit, jotka havainnollistavat toteutuneita palveluiden tarpeiden määriä sekä laatua. Säännöllisten asiakaskokemus kyselyiden kautta järjestäjä saa tietoa palveluiden laadusta ja tarpeesta asiakkaiden näkökulmasta. Pelastustoimen osalta on huomioitava, että palveluita ei tuoteta tietyssä pisteessä vaan palvelut viedään usein asiakkaiden luokse, jolloin palvelun tarve voi syntyä maakunnan alueella missä tahansa. Pelastustoimen palveluiden määrittämisessä on huomioitava myös säädökset ja ohjeet, jotka määrittävät vaatimuksia muun muassa palveluiden suorituskyvyille, palveluiden voittamisajalle sekä hyvinvointialueiden väliselle yhteistyölle.

Satakunnan hyvinvointialueella pelastustoimen palveluiden tarpeen määrittely perustuu pelastustoimen riskianalyysiin ja siinä esitettyyn riskiluokka-aineistoon, jotka luovat keskeisen mitoitustuserusteen pelastuslaitoksen operatiiviselle valmiudelle. Operatiivisen valmiuden suunnittelussa ja mitoituksessa huomioidaan lisäksi alueella tapahtuneet onnettomuudet sekä toteutuneet toimintavalmiusajat, joiden perusteella esimerkiksi paloasemien kalustollista valmiutta kehitetään vastaamaan paremmin paloaseman toimintaympäristön onnettomuusuhkia.

Onnettomuuksien ehkäisyn tarpeet ja mitoituserusteet on tarkemmin kuvattu luvussa 5.1.

Poikkeusoloihin varautumisen tarve sekä poikkeusoloissa tapahtuva toiminta pohjautuvat sekä normaaliaikojen riskianalyysiin että erilliseen poikkeusolojen riskiarvioon. Poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sääntelee lisäksi valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönottoasetuksessa säädettyt asiat sekä kansallinen pelastustoimen ohjaus, jotka voivat tuoda uusia velvoitteita alueen pelastustoimelle.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoimen palvelutasopäätös pohjautuu riskianalyysistä ja toimintaympäristöanalyysistä tehtyihin johtopäätöksiin onnettomuuksien ehkäisyn, pelastustoiminnan sekä poikkeusoloihin varautumisen osalta.

1.3 Tuottamistavan valinta

Pelastustoimen palveluiden tuottamisesta vastaa pääsääntöisesti pelastuslaitos, jolla tarkoitetaan palveluiden omasta tuotannosta vastaavaa hyvinvointialueen organisaatiota. Oman palvelutuotantonsa lisäksi hyvinvointialue voi järjestää palvelunsa yhteistyössä muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia palvelun tuottaminen sopimuksen kautta muulta taholta. Palveluiden tuottamistavan valintaan vaikuttavat tuottavuus, kustannusvaikutus sekä lainsäädäntö. Lainsäädännön mukaan tietyissä palveluissa tuottaja voi olla ainoastaan pelastusviranomainen (pelastuslaki 379/2011). Hyvinvointialueen pelastusviranomaisia ovat pelastuslaitoksen ylin viranhaltija ja hänen määräämänsä pelastuslaitoksen viranhaltijat sekä hyvinvointialueen asianomainen monijäseninen toimielin (pelastuslaki 379/2011, 26§). Palvelutasopäätöksessä pelastustoimen palvelut on jaettu viiteen isompaan palvelukokonaisuuteen, jotka ovat onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta, pelastustoiminta ja siihen varautuminen, pelastustoimen suunnitelmat, pelastustoimen vapaaehtoistoiminta sekä pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen.

Satakunnan hyvinvointialueella on sopimukset vapaaehtoispolokuntien (myöhemmin kutsutaan sopimuspalokunta) kanssa pelastustoiminnan palveluiden tuottamisesta sekä turvallisuusviesintä palveluiden tuottamisesta. Hyvinvointialueella on erillinen yhteistyösopimus eräiden työpaikkapalokuntien kanssa pelastustoiminnan palveluiden tuottamisesta. Yhteistyösopimukset ovat kustannuksiltaan nolla sopimuksia, joissa raha ei liiku kumpaankaan suuntaan. Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksella on vastuu sopimuspalokuntien ja muiden sopimuksen tehneiden tahojen henkilöstön koulutuksesta. Pelastuslaitoksella on sopimus Länsi-Suomen pelastusalan liiton kanssa sopimuspalokuntien peruskoulutuksen tuottamisesta. Pelastuslaitoksella on sopimukset myös naapuri hyvinvointialueen pelastuslaitosten kanssa raja-alueiden pelastustoiminnan palveluiden tuottamisesta. Pelastuslaki velvoittaa hälyttämään pelastustoiminnan tehtäviin tarkoituksenmukaisimmat yksiköt riippumatta miltä hyvinvointialueelta ne tulevat.

Pelastuslaitoksella on palokuntasopimusten lisäksi yhteistyösopimuksia kahden järvipelastusyhdistyksen kanssa Pyhäjärven ja Isojärven osalta sekä yhteistyösopimukset alueen teollisuus- ja laitospalokuntien kanssa. Teollisuus- ja laitospalokuntien sopimukset on laadittu niin, että sopimus ei vaaranna kohteen omaa turvallisuustasoa.

1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Palveluiden tuottamisen ohjausta ja valvontaa varten on laadittu Satakunnan hyvinvointialueen aluehallituksen vahvistama omavalvontaohjelma sekä pelastuslaitoksen vastuualueittain laaditut omavalvontasuunnitelmat. Omavalvontaohjelma Pelastustoimen järjestämislain mukainen strategisen tason asiakirja, jossa kuvataan yleisellä tasolla palveluiden saavutettavuuden, laadun ja vaikuttavuuden arviointi. Omavalvontasuunnitelma on yksityiskohtaisempi asiakirja, jossa kerrotaan palveluittain seurattavista mittareista. Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan myös palvelukohtaisesti omavalvonnan johtaminen, organisointi sekä raportointi.

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Riskienhallintaprosessi Satakunnassa noudattaa soveltuvin osin pelastustoimen uudistushankkeen riskianalyysityöryhmän loppuraportin kuvausta riskienhallintaprosessista.

Riskienhallinta on dynaaminen kokonaisuus, joka muodostuu riskien tunnistamisesta, analysoinnista, vaikutusten arvioinnista sekä riskikriteereistä. Dynaamisuus perustuu jatkuvan kehittämisen sykliin (PDCA). Jatkuvan kehittämisen syklissä kyse on siitä, että ensin suunnitellaan, sitten toimitaan, tarkastetaan ja lopulta tehdään korjaavat toimenpiteet. Riskien tunnistamisessa kuvataan riskin lähteet, vaikutusalueet sekä tapahtumat ja niiden keskinäiset suhteet. Riskien tunnistamiseen on monia erilaisia menetelmiä. Riskien analysoimisessa käytetään ensisijaisesti potentiaalisten ongelmien analyysi mallia (POA). Analyysissa kuvataan ensimmäiseksi nykyinen varautuminen riskin hallitsemiseksi, jonka jälkeen kirjataan, miten riskiä aiotaan hallita sekä mitkä ovat toimenpide ehdotuksia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Viimeiseksi analysoidaan miten hallintakeinojen ja toimenpiteiden arvioidaan vaikuttavan riskiin. Analyysin päätteeksi muodostuu jäännösriski, jonka perusteella päätetään riskin hyväksyttävyys ja tehdään mahdollisesti riskin hallintasuunnitelma. Riskin merkittävyyttä arvioidaan riskiluvun ja riskitasojen avulla. Pelastuslaitos käyttää toimintaympäristön muutosten analyysissä apunaan PESTEL –mallia. Riskienhallinnan menetelmiä hyödynnetään myös omavalvonnessa.

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Pelastuslaitoksen ensisijainen tehtävä häiriötilanteessa on pyrkiä siihen, että häiriötilanne ei vaikuta palveluiden tuottamiseen, vaan palvelut tuotetaan normaalisti. Pelastuslaitoksella on häiriötilanteisiin varautumiseksi valmiuden sääntelyä koskeva ohjeistus ja toimintamalli, jossa on määritelty pelastuslaitoksen valmiustasot johtamisvalmiuden ja henkilöstöresurssin osalta erilaisiin normaaliaikojen häiriötilanteisiin. Valmiustasoja ovat perusvalmius, tehostettu seuranta, tehostettu valmius ja täysvalmius.

Jos häiriötilanne uhkaa konkreettisesti vaikuttaa palveluiden tuottamiseen, tulee pelastuslaitoksen asettaa palvelunsa kiireellisyys- ja tarkeysjärjestykseen. Kaikki palvelut, jotka liittyvät ihmisten ja eläinten henkeen sekä isojen omaisuusvahinkojen estämiseen, asetetaan tärkeimmäksi. Ensimmäisenä luovutaan hetkellisesti palveluista, jotka eivät ole lakisääteisiä ja joiden vaikuttavuus yleiseen turvallisuuteen on vähäinen. Jos palveluiden muutos on pidempiaikainen, tulee siitä päättää palvelutasopäätösprosessin mukaisesti. Joissakin tapauksissa palveluita uhkaava häiriötilanne muodostuu nopeasti, jolloin palvelutasopäätösprosessin mukaista toimintaa ei ehditä suorittaa. Näissä tilanteissa pelastusjohtajalla on oikeus päättää palveluiden lyhytaikaisesta uudelleen järjestämisestä. Pelastusjohtajan on tehtävä asiasta viranhaltijapäätös. Palveluihin tehtyjä muutoksia seurataan ja arvioidaan viikoittain, jolloin asioihin voidaan nopeasti puuttua tai voidaan palata normaaliin palveluiden järjestämiseen.

1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Pelastuslain mukainen toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain (1552/2011) mukaisissa poikkeusoloissa. Satakunnassa pelastustoimen palve-

luiden tuottaminen poikkeusoloissa perustuu pääosin normaaliolojen järjestelyihin. Poikkeusoloihin johtaneitten tapahtumien perusteella pelastustoimen on kuitenkin varauduttava toimintojen sopeuttamiseen ja resurssien uudelleenkohdentamiseen. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa kuvataan tarkemmin muutokset, jotka koskevat esimerkiksi pelastustoiminnan johtamisen järjestelyjä ja pelastustoimen resurssien valmiutta. Muutokset voivat koskea esimerkiksi varautumista erityistä osaamista vaativiin tehtäviin. Ennakolta pelastuslaitos on varautunut palveluidensa tuottamiseen poikkeusoloissa varaamalla henkilöstön, tilat ja kaluston omaan käyttöönsä.

Poikkeusoloissa pelastustoimea koskevien toimivaltuuksien lisäämisestä säädetään erikseen valmiuslain käyttöönottoasetuksissa. Käyttöönottoasetukset saattavat koskea esimerkiksi pelastustoimen henkilöstön työaikajärjestelyjä.

2. PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Palvelutasopäätös on ohjannut Satakunnan pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytöitä ja sen kehittämistä. Palvelutasopäätös on luonut toiminnalle ylätason tavoitteet ja niihin pohjautuen on vuosittain laadittu valvonta- ja turvallisuusviestintäsuunnitelmat, joissa tavoitteet on johdettu tuotu operatiiviselle tasolle.

Yleisesti voidaan todeta, että palvelutasopäätöksessä kirjatut onnettomuuksien ehkäisyä koskevat päätökset ovat toteutuneet pääosin oikein hyvin. Pelastuslaitokselle on laadittu vuosittain turvallisuusviestintä- ja valvontasuunnitelmat. Onnettomuuksien ehkäisytehtäviin osallistuville henkilöille on järjestetty koulutusta ja mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

Keskeisin toteutumatta asia on päätös määrävälein suoritettavien valvontatehtävien 100 % toteutumisesta. Tähän on vaikuttanut osaltaan onnettomuuksien ehkäisyn resurssivaje, sekä vuosien 2020–2022 ajalle osunut koronapandemia, jonka vuoksi valvontatoiminnassa jouduttiin kansallisesti tekemään merkittäviä rajoituksia. Vuodelle 2021 suunnitelluista 1615 kohteesta tarkastettiin 93 % (1515) ja vuodelle 2022 suunnitelluista 1712 kohteesta tarkastettiin 68 % (1170). 5 vuoden keskiarvoinen toteuma A1-A6 luokan määräaikaaisesti valvottavien kohteiden tarkastuksissa on 1264 / vuosi. Pelastuslaitoksella on vuosittain ollut haasteita asetetun tarkastustavoitteen toteuttamisessa. Asuinrakennuksien osalta tavoite on ollut kohdistaa valvontaa vuosittain 10 %:iin maakunnan asuntokannasta (noin 7000 kohteeseen). Pienrakennusten valvontaa on hoidettu ensisijaisesti paloturvallisuuden itsearviointina, jossa kohteen edustaja tekee pelastuslaitoksen ohjeistuksen mukaisesti arvion oman asuntonsa turvallisuudesta ja palauttaa lomakkeen sähköisesti tai kirjeenä. Itsearviointikirjeet on postitettu suunnitelman mukaisesti, mutta arviointien perusteella tehtäviä kohdekäyntejä ei ole saatu palvelutasopäätöskauden aikana toteutettua suunnitellusti koronarajoitusten sekä resurssihaasteiden vuoksi. Vastaavasti kuitenkin valmius paloriskikohteiden valvontaan palvelutasopäätöskaudella parantunut merkittävästi. Paloriski-ilmoitusmenettely on vakiintunut toimintamalli ja pelastuslaitoksella on toimiva prosessi kohteiden valvontaan. Turvallisuusviestinnän osalta tavoitteita jouduttiin sopeuttamaan palvelutasopäätöskaudella koronapandemian vuoksi. Kuitenkin vielä rajoitusten poistumisen jälkeenkin pelastuslaitoksella on ollut haasteita erityisesti lasten ja nuorten tavoittamisessa siinä määrin, kuin onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmassa ja sen myötä myös palvelutasopäätöksessä on edellytetty.

Toiminnan kehittämiseen liittyvät päätökset ovat myös pääosin toteutuneet. Palvelutasopäätöskaudella on kehitetty menetelmiä asiakaspalautteen keräämiseen, sähköisiä palvelu- ja asiointikanavia on otettu käyttöön ja palotarkastustoiminnan osalta pelastuslaitos on kasvattanut jälkivalvonnan määrää ja hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön on luotu prosessi. Uhkasakko-menettely on otettu onnistuneesti käyttöön. Yhä kesken on kuitenkin tavoite onnettomuuksien ehkäisyn mittauksen kehittämisestä niin, että vaiheittain voitaisiin siirtyä vaikuttavuustavoitteiden toteutumisen ja toiminnan vaikuttavuuden mittaamiseen. Askeleita tähän suuntaan on jo otettu, mutta työ on kesken. Toisaalta nyt päättyvä palvelutasopäätöskausi suunniteltiin alun perin käsittämään vuodet 2021–2025, joten alkuperäiseen suunnitelmaan nähden päätösten toteutusta joudutaan arvioimaan liian varhain.

Edellistä palvelutasopäätöstä kirjoitettaessa ei osattu ennakoida millaisia yhteiskunnallisia haasteita kaudelle on luvassa. Korona, sota Euroopassa, pakolaisvirrat ja energiakriisi ovat monella tavalla vaikuttaneet onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviin. Pelastusviranomaisten asiantunteudesta on tarvittu monilla eri tahoilla, ja onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvä yhteistyö on lisääntynyt ja löytänyt uusia suuntia. Poikkeavat ajat ovat vaatineet poikkeuksellista venymistä, mutta kaiken ohella onnettomuuksien ehkäisyn perustehtävistä on selvitty kiitettävällä tavalla.

2.2 Pelastustoiminta

Voimassa oleva palvelutasopäätöskausi käsittää vuodet 2021–2025. Kuluneella palvelutasokaudella on pelastustoiminnan palvelutasopäätökseen tehty muutos, joka liittyi aluehallintoviraston korjausmääräykseen pelastusryhmän hälyttämisestä kiireellisiin tehtäviin. Palvelutasopäätöstä muutettiin, niin että kaikkien päivystävien paloasemien henkilövahvuudeksi päätettiin vähintään 1+3. Pelastuslaitos alkoi toteuttamaan vahvuuksien nostamista vaiheittain eri asemille talouden asettamissa raameissa. Vahvuuksien nostaminen 1+3 tasolle jäi vielä kesken Huittisten, Meri-Porin ja Ulvilan paloasemilla.

Pelastuslaitoksella on ollut vaikeuksia tuottaa määritelty toimintavalmiuden muodostelma (pelastusryhmä) yksittäisiin yhden pelastusyksikön vaativiin tehtäviin I ja II riskiluokan ruuduissa. Tehtävämäärät ovat jääneet pelastuslaitoksen analyysin mukaisesti niin vähäisiksi, että ei ole perusteltua lisätä muodostelmaresursseja näiden yksittäisten ruutujen saavutettavuuden parantamiseksi. Ruutujen alueen pelastusturvallisuutta on kuitenkin pyritty parantamaan kohdistamalla valvontatoiminnan ja ennaltaehkäisevän neuvonnan lisäksi muita erityisiä turvallisuutta parantavia toimenpiteitä mainituille riskiruudukon alueille. Hälyttämiseen on tehty muutoksia Satakunnan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöksen (5.6.2023) jälkeen siten, että aluehallintoviraston korjausmääräyksessä vaadittu muodostelma hälytetään onnettomuustehtävälle myös Huittisten, Meri-Porin ja Ulvilan paloasemien tehtävillä. Käytännössä näillä paikkakunnilla sopimuspalokunnan yksikkö täydentää vahvuutta pelastusryhmäksi. Muilta osin varautuminen päivittäisiin tilanteisiin on ollut voimassa olevan palvelutasopäätöksen mukaista toimintaa ja tavoitteet on täytetty.

2.3 Pelastustoimen suunnitelmat

Pelastuslain 47 §:n 1 momentissa tarkoitettujen pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien tulee muodostaa yhteen sovitettu kokonaisuus, joka kattaa ainakin seuraavat osa-alueet:

- 1) pelastustoiminnan yleisjärjestelyt; ja
- 2) pelastustoiminta vaativissa tilanteissa.

Sisäministeriö on antanut pelastustoimen suunnitelmia koskien täydentävän asetuksen (1363/2018) suunnitelmien sisällöstä. Pelastuslaitoksella voi olla lisäksi muita pelastustoiminnan järjestämistä tukevia suunnitelmia.

Kuluneen palvelutasopäätöskauden aikana Satakunnan pelastuslaitos on kehittänyt omaa suunnitelmakokonaisuutta niin, että se vastaisi vähintään pelastustoimen suunnitelmista annetun asetuksen mukaiseen tarpeeseen. Suunnitelmakokonaisuuden ylläpito ei ole ollut selkeästi vastuutettuna, jolloin suunnitelmien muodostama kokonaisuus ei kaikilta osin ole eheä. Haasteena on ollut myös suunnitelmien ajantasaisuuden varmistaminen sekä suunnitelmien saavutettavuus. Asetuksen 1363/2018 mukainen suunnitelma kokonaisuus on päättyvän palvelupäätöskauden aikana kuitenkin saatu laadittua vuoden 2022 aikana ja vastuu suunnitelmakokonaisuudesta on hyvinvointialueelle siirryttyä keskitetty kokonaisuuden hallitsemiseksi.

Huomioitava asia päättyvältä palvelutasopäätöskaudelta on useiden toimintaa ohjaavien lakien, asetusten ja ohjeiden päivittyminen ainakin osittain hyvinvointialuemuutoksesta johtuen.

2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Aiemmillä palvelutasopäätöskausilla ei ole edellytetty päätöksentekoa vapaaehtoistoiminnasta, jolloin tavoitteiden savuttamista ja kehittämistoimenpiteiden toteutumista on vaikea arvioida. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että pelastuslaitoksella on kuluneen palvelutasokauden aikana

ollut kirjalliset sopimukset vapaaehtoistoimijoiden kanssa pelastustoiminnan palveluiden tuottamisesta. Sopimukset ovat olleet 49 sopimuspalokunnan, kolmen järvi-/meripelastusyhdistyksen ja neljän teollisuuspalokunnan kanssa. Vapaaehtoistoimijat ovat osallistuneet pelastustointintaan sekä suorittaneet valistustilaisuuksia. Sopimusten toteutumista on seurattu ja sopimusten rikkomuksista on keskusteltu toimijoiden kanssa. Sopimusrikkomukset liittyvät siihen, että vapaaehtoistoimijat eivät ole pystyneet tuottamaan luvattua henkilöstöä jokaiselle tehtävälle. Turvallisuusviestinnän osalta ei ole ollut tavoitteita yksittäisen palokunnan tai erikseen vapaaehtoistoimijoiden osalta, vaan tavoite on ollut koko pelastustoimen yhteinen. Pelastuslaitoksella on ollut nimetty viranhaltija, joka vastaa sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisestä ja ohjaamisesta sopimuspalokuntien asemalla, pelastuslaitoksen tarpeet ja näkökulmat huomioiden.

2.5 Väestönsuojeluun varautuminen

Valmiuslain (2011/1552) mukaisesti pelastustoimen tulee valmiussuunnitelmin ja etukäteisvalmisteluin varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Pelastuslaitoksella on laadittuna valmiussuunnitelma, jossa kuvataan yleisellä tasolla pelastuslaitoksen toiminnan jatkuvuus erilaisissa yhteiskunnan häiriötilanteissa, myös poikkeusoloissa. Lähtökohtana erilaisten suunnitelmien laadinnassa on ollut, että suunnitelmat laaditaan normaaliaikojen häiriötilanteisiin huomioiden mahdolliset poikkeusolojen tuomat muutokset. Varautumisen ja väestönsuojelun kehittämisen painopisteet ovat määriteltynä vuosittain, mutta kaikkia tavoitteita ei ole pystytty toteuttamaan. Esimerkiksi poikkeusolojen riskianalyysin valmistuminen on viivästynyt osittain resurssipulan takia. Henkilövaraukset ovat tehtynä sekä päätoimisen että sopimuspalokuntien henkilöstön osalta, jolla turvataan henkilöstön riittävyys myös poikkeusoloissa.

Pelastuslaitos on laatinut Satakunnan alueen evakuointisuunnitelman yleisen osan, jota päivitetään säännöllisesti. Evakuoinnit suunnitellaan sekä normaaliolojen että poikkeusolojen olosuhteet huomioiden, ja toteutetaan toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä ja johdolla tilanteen mukaan joko suppeana tai laajana. Pelastuslaitos on arvioinut, että todennäköisimmät skenaariorit, jolloin evakuointeihin joudutaan ovat päivittäisonnettomuustilanteet. Poikkeusoloissa vaaditaan tyypillisesti suurempia, kokonaisia asuinalueita koskevia evakuointeja, mutta ei ole pois suljettua, että silloinkin tarvitsee esimerkiksi kuivuuden aiheuttaman maastopalon vuoksi toteuttaa pienempää evakuointia.

Sisäministeriöllä on käynnissä hanke evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano-ohjeen uudistamiseksi ja pelastuslaitos seuraa ohjeen valmistumista ja uudistaa tarvittaessa omaa suunnitelmaa vastaamaan uudistunutta kansallista ohjetta.

3. RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Satakunnan pelastuslaitos on laatinut riskianalyysin syksyllä 2020, jota on tarkasteltu sen jälkeen vuosittain. Riskianalyysissä on kuvattuna riskienhallintaprosessi, toimintaympäristö ja alueelliset erityispiirteet sekä toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset. Pelastustoimen kansallisen ruutuaineiston lisäksi riskianalyysissä on esitettyä yksityiskohtaisemmin maakunnan alueella esiintyvät onnettomuusuhat. Riskiruutuaineistoa hyödynnetään toimintavalmiuden suunnittelun lisäksi osittain myös esimerkiksi väestön varoittamiseen käytettävän väestöhälytintjärjestelmän mitoituksessa. Pelastuslaitoksen riskianalyysillä on liittymäpinta sekä kansalliseen riskiarvioon että Satakunnan alueelliseen riskiarvioon. Poikkeusolojen riskianalyysin laatiminen tulee saattaa loppuun.

Riskianalyysin johtopäätöksenä on nostettava esille seuraavat pelastustoimen palvelutuotantoon liittyvät havainnot:

- Satakunnan maakunnan väestö tulee vähentymään ja ikääntymään. Ennusteen mukaan väestö vähenee vuoteen 2030 mennessä 6,4 % ja vuoteen 2040 mennessä 11,9 %. Kunta-kohtaisesti tarkasteltuna väestö saattaa pahimmillaan vähentyä yli 25 % nykyisestä. Demografinen kehitys on haaste erityisesti pienemmissä kunnissa, joissa pelastustoimen hälytystehtävät hoidetaan pääosin sopimuspalokuntien avulla. Miten sopimuspalokuntiin löytyy tulevaisuudessa riittävästi koulutettua ja pelastustoimikelpoista henkilöstöä. Maakunnan demografinen kehitys tulee huomioida myös onnettomuuksien ehkäisyn palveluissa – erityisesti on pohdittava yhteistyömahdollisuuksia sosiaali- ja terveydenhuollon kotiin vietävien palveluiden osalta.
- Satakunnan teollinen ympäristö kasvaa ja monipuolistuu. Satakunnassa olevat teollisten kemikaalien käsittely ja varastointi lisääntyy ja samalla uudet teknologiat hyödyntävät aiempaa paremmin teollisuuden sivuvirtoja. Tästä esimerkkinä akkuteollisuuden erilaiset hankkeet eri puolilla maakuntaa. Vihreän siirtymän hankkeet ja kiertoteollisuuden kasvaneet volyymit ovat samoin teollisuuden aloja, jotka monipuolistavat maakunnan teollista ympäristöä, mutta tuovat myös pelastustoimintaan uusia haasteita. Erityistä vaaraa aiheuttavien teollisuuskohteiden määrä on Satakunnassa parin viimeisen vuoden aikana noussut yli 30 % ja kohteiden määrä on nyt 28.
- Ilmaston lämpenemisen johdosta lisääntyvät sään ääri-ilmiöt ja talvikautena lisääntynyt sadanta lisäävät vakavien tulvien todennäköisyyttä. Satakunnassa on kaksi merkittävää tulvariskialuetta, joista Porin riskipotentiaali on kansallisesti merkittävin.

Pelastuslaitoksen riskianalyysin kehittämistä ja hyödyntämistä tulee edelleen jatkaa. Riskianalyysi ei ole vain pelastustoiminnan suunnittelun apuväline, vaan se on nähtävä laajemmin riskienhallinnan työkaluna, jonka avulla pelastuslaitos pystyy suuntaamaan käytettävissä olevat resurssit tarkoituksenmukaisesti.

4. PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Ohjausta ja neuvontaa ja turvallisuusviestintää on kohdennettu erityisesti pelastuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyihin asioihin, vaarallisten kemikaalien käyttöön ja varastointiin liittyviin asioihin sekä rakentamisen turvallisuuteen. Yleiseen ohjaukseen, neuvontaan ja turvallisuusviestintään osallistuu Satakunnan pelastuslaitoksella koko turvallisuusalan koulutuksen saanut henkilöstö osana omia työtehtäviään. Erityistä asiantuntemusta vaativaa ohjausta ja neuvontaa sekä turvallisuusviestintää varten (kemikaaliturvallisuus, rakentamisen ohjaus, yleisötilaisuudet, riskiasunnot, turvallisuusviestintä, onnettomuusviestintä jne.) on pelastuslaitoksella erikseen nimeytyt viranhaltijat tai tiimit.

Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän keinoina on kansalaisten ja yhteistyötahojen kysymyksiin vastaaminen suorana asiakaspalveluna, sähköisen ja perinteiden median hyödyntäminen, kampanjat, yleisötilaisuudet ja erilaiset teematilaisuudet, joita on järjestetty mm. isännöitsijöille ja nuohoojille.

Ohjauksen ja neuvonnan laadun arviointiin ei ole käytössä muita mittareita, kuin asiakaspalautekanava, jonka kautta palautetta on tullut varsin vähän. Turvallisuusviestinnän laatua ja asiakaskokemuksia on mitattu kyselyiden avulla. Arvio pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän laadusta on pääosin ollut kiitettävää.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Palveluita tulee tuottaa riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti. Pelastuslaitoksen laatiman riskianalyysin johtopäätökset on kuvattu tarkemmin luvussa 3. Turvallisuusviestinnän, ohjauksen ja neuvonnan näkökulmasta keskeisimpiä riskianalyyseissä todettuja ilmiöitä ovat maakunnan väestön ikääntyminen ja toisaalta teolliseen toimintaan liittyvät uudet toimintamuodot, sekä erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden määrä.

Kuluneet vuodet ovat osoittaneet, että onnettomuuksien ehkäisyn palvelutarpeissa voi muodostua kuormituspiikkejä erilaisten yhteiskunnallisten tapahtumien (esim. pandemia, pakolaissuhteet ja energiakriisi tms. poikkeustilanteet) tai vaikka median uutisoinnin vuoksi. Palveluiden jatkuvuuden ja saatavuuden kannalta on tärkeää, että henkilöstöllä on riittävästi osaamista ja työaikaa palvelutarpeisiin vastaamiseen. On myös kyettävä priorisoimaan työtä siten, että kuormitus ei nouse kohtuuttomaksi.

Neuvonnan, ohjauksen ja turvallisuusviestinnän keskeinen tavoite on, että asiakas saa tarvitsemaansa tietoa ja tukea turvallisuusasioissa ja hänen kokemansa turvallisuuden tunne sekä objektiivinen turvallisuus paranevat. Lisäksi tavoitteena on, että pelastuslaitokselle tulleet palvelupyynnöt saadaan hoidettua laadukkaasti ja määräajassa. Turvallisuusviestintää tuotetaan suunnitelman mukaisesti koko maakuntaan ja tilaisuuksissa pyritään tavoittamaan vähintään 10 % maakunnan väestöstä vastaava määrä henkilöitä. Turvallisuusviestinnän suunnittelu pohjautuu onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmassa esitettyihin tavoitteisiin sekä riskianalyyysiin ja ajankohtaiseen tilannekuvaan. Vaikuttamista kohdistetaan koti- ja vapaa-ajan onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn. Myös nuorten liikenneturvallisuuden edistäminen on yksi keskeisistä riskiperustaista teemoista. Hyvinvointialueudistuksen myötä pelastuslaitokseen kohdistuu odotuksia

myös organisaation sisäisten turvallisuuskoulutusten järjestämisessä. Tämä sopii pelastuslaitoksen tehtäviin, mutta kansalaisiin kohdistettavaa turvallisuusviestinnän perustehtävää ei saa unohtaa.

Turvallisuusviestintätoimintaan käytetään koko pelastuslaitoksen henkilöstöä, sopimuspalokuntia ja muita yhteistyökumppaneita. Turvallisuusviestintätyön tehokas ja vaikuttava toteutuminen edellyttää riittävien resurssien varmistamista. Nykytilanteessa työhön käytetään muun toimen ohella arviolta viisi henkilötyövuotta vuodessa. Ohjaukseen, neuvontaan ja turvallisuusviestintään kohdistuu kuitenkin kasvavia resursointipaineita. Tehtävän menestyksellä hoitamisen edellyttäisi vähintään yhden päätoimisesti turvallisuusviestintään keskittyvän tehtävän perustamista.

Pelastuslaitoksella seurataan säännöllisesti suoritteiden määrää, niiden kestoa, niihin käytettyä aikaa sekä toiminnan kustannuksia. Asiakaspalvelutilanteita arvioidaan kyselyillä, joilla mitataan mm. asiakaspalvelun laatua ja sujuvuutta. Lisäksi pelastuslaitoksen toteuttamilla kyselytutkimuksilla, onnettomuustietojen seurannalla sekä muiden tahojen tuottamien arvioiden perusteella (mm. kuntien tuottamat analyysit, poliisibarometri, nuorisobarometri, sisäisen turvallisuuden selonteko jne.) perusteella pyritään selvittämään turvallisuustilanteessa tapahtunutta muutosta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ohjaa ja neuvoo pelastussuunnitelmien laadintaa valvontatoiminnan yhteydessä sekä asiakaspalvelun keinoin.
- Pelastuslaitos arvioi yleisötapahotumien pelastussuunnitelmat ja antaa niistä asiakkaille palautteen. Arvioinnin yhteydessä pelastuslaitos tekee päätöksen palotarkastuksen tarpeesta.
- Sähköisten palveluiden sisällöt pidetään ajan tasalla ja palveluita kehitetään siten, että asiakas voi saada ohjausta ja neuvontaa ajasta ja paikasta riippumatta.
- Kehitetään viranomaisohjaukseen ja asiantuntijatoimintaan soveltuvia mittareita.
- Turvallisuusviestintätilaisuuksia kohdistetaan vuosittain jokaiseen maakunnan kuntaan ja niillä tavoitetaan vähintään 10 % maakunnan väestöä vastaava määrä henkilöitä.
- Pelastuslaitos laatii vuosittain turvallisuusviestintäsuunnitelma. Suunnitelma pohjautuu onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmassa esitettyihin tavoitteisiin sekä riskianalyyysiin ja ajankohtaiseen tilannekuvaan.
- Pelastuslaitos jatkaa ja kehittää sosiaalisen median palveluiden tuottamista.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslaitoksen tulee kehittää sähköisen asioinnin järjestelmiä niin, että tarvittavaa tietoa on helposti löydettävissä ja asiointi voidaan hoitaa ajasta ja paikasta riippumatta. Myös asioiden hallintaan tarvitaan järjestelmiä, joilla varmistetaan, että asiantuntijan vastausta vaativat palvelupyynnöt tulevat perille ja ne saadaan hoidettua ajoissa. Onnettomuuksien ehkäisyn kansalliset tavoitteet edellyttävät pelastuslaitoksia tavoittamaan jokaisen nuoren 4 kertaa ennen 25 ikävuotta. Tämä tavoite on pystytty maakunnassa toteuttamaan puutteellisesti. Turvallisuusviestinnästä pelastuslaitoksella päävastuun kantaa päivystävät paloasemat yhdessä sopimuspalokuntien kanssa. Työvuorosunnittelua, työvuorojen johtamista sekä onnettomuuksien ehkäisyn

resursointia ja tulee kehittää niin, että turvallisuusviestinnän toimintakyky on ennustettavaa, säännöllistä ja laadukasta.

4.1.2 Palontutkinta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaki (41§) velvoittaa pelastuslaitoksen suorittamaan palontutkinnan. Tutkinnassa selvitetään syttymissy, vaikuttaneet taustatekijät, vahinkojen suuruus ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinnoista saatua tietoa analysoidaan ja saatavien johtopäätösten perusteella tehdään tarvittavia toimenpiteitä riskien pienentämiseksi. Palontutkinnassa tehdään yhteistyötä muiden viranomaisten ja eri asiantuntijoiden kanssa. Pelastusviranomaisen on ilmoitettava poliisille, mikäli se epäilee tulipalon tai muun onnettomuuden olevan aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti

Palontutkinta on jaettu Satakunnassa kolmeen tasoon. 1-tason tutkintana pelastustoiminnan johtaja arvio syttymissyyn kaikista tulipaloista. 2- tason tutkinta tehdään esimerkiksi paloista, joissa on tapahtunut henkilövahinkoja. 2-tason palontutkinnan käynnistymisen kriteerit nojautuvat kansalliseen palontutkinnan raamiin. 2-tason tutkinnan tekevät koulutetut ja nimetyt palontutkijat. 3-tason tutkinta tehdään suuronnettomuuksista ja siihen kootaan erillinen ryhmä, johon voi kuulua palontutkijoiden lisäksi myös muita viranomaisia ja asiantuntijoita.

Pelastuslaitos tutkii kaikki palot tasojen 1–3 mukaisesti. Pelastuslaitoksella on palontutkintaryhmä, jonka kokoonpanon vahvuus on 1+5. Ryhmän jäsenet ovat koulutettu tutkijoiksi. Ryhmän jäsenet osallistuvat mahdollisuuksien mukaan täydennyskoulutuksiin. Täydennyskoulutukset pyritään toteuttamaan kausisuunnitelman mukaisesti.

Pelastuslaitoksella on palontutkinnasta yhteistyösopimus Lounais-Suomen poliisilaitoksen ja Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa. Yhteistyösopimuksiin liittyen suoritetaan paitsi yhteistyötä tutkinnoissa, myös järjestetään vuosittain yhteisiä koulutustilaisuuksia.

Pelastuslaitos suorittaa vuosittain noin 30 kappaletta 2.tason palontutkintaan. Vuositason tutkintamääriin vaikuttaa käynnissä olevat kansalliset teematutkinnat. Satakunnan pelastuslaitos on sitoutunut osallistumaan teematutkintoihin aktiivisesti. Palontutkintaa tehdään Satakunnan pelastuslaitoksella oman toimen ohella, eli muiden virkatehtävien lisäksi. Satakunnan pelastuslaitos osallistuu turvallisuuspalveluiden palontutkinnan asiantuntijaverkostoon.

Pelastuslaitoksella on oma palontutkinnan teema -Pelastustoiminnan kulun selvittämisestä. Protokollaa käytetään yleensä laajoissa palontutkinnoissa. Laajoissa palontutkinnoissa keskeiset asiat käydään läpi koulutuksin henkilöstölle.

Pelastuslaitoksella palontutkijat toimivat toimenpiderekisterin (Pronto) -selosteiden luovuttajana. Pääsääntöisesti selosteita luovutetaan asianosaiselle ja poliisille rikoksen selvittämiseksi.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslain (41§) mukaan palontutkinnan tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen, vahinkojen rajoittaminen ja pelastustoiminnan kehittäminen.

Palontutkinnan keskeisinä seurantamittareina toimivat 2.tason palontutkintojen määrä/vuosi, tutkintojen jakautuminen kunnittain, tutkinnan käynnistymisen syy ja selvitetty syttymissy. Poikkeamamittarina vuositason toimii tilastointi tapauksista, jotka ylittävät 2.tason tutkinnan kriteerin, mutta joihin tutkintaa ei ole tehty. Laadullisina mittareina toimivat koulutusten seuranta, laajoista palontutkinnoista Suoritetut koulutustilaisuudet ja yhteistoiminnan toteutuminen kumppaneiden kanssa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Tason 1 palontutkinta suoritetaan jokaisesta pelastuslaitoksen tehtäväksi tulleesta tulipalosta. Tutkinnan tekemisen vastuu on pelastustoiminnan johtajalla.
- Tasojen 2 ja 3 tutkinnot suorittavat siihen erikseen koulutettu Satakunnan pelastuslaitoksen nimetty palontutkija.
- Pelastuslaitoksessa on palvelutasopäätöskaudella minimissään viisi koulutettua palontutkijaa.

Palvelutason kehittämistarve

Palontutkintaan ollaan määrittämässä kansallisella tasolla koulutuspolkua ja –määritelmää (ohje/suositus). Satakunnan pelastuslaitos sitoutuu palvelualueen määrittämään koulutuspolkuun palontutkinnan osalta, kun se valmistuu.

Palontutkinnan viestintää tulee kehittää. Turvallisuusinfoja tutkittujen tapausten pohjalta tulee laatia säännöllisesti esimerkiksi sosiaalisen median alustoja hyödyntäen niin sisäisesti, kun asiakkaiden suuntaan. Alueellisella tasolla palontutkimäärät ovat sen verran pieniä, että yhden alueen tarkastelu erikseen ei välttämättä tuo tutkimuksellisesti haluttua tietoa. Satakunnan pelastuslaitos sitoutuu noudattamaan kansallista palontutkinnan raamia ja osallistumaan kansallisiin teematutkintoihin ja näin vaikuttaa osaltaan siitä saatavaan tietoon.

2.tason palontutkijoiden henkilömäärä tulee ylläpitää 5–6 henkilön vahvuksena, jotta tutkintoihin pystytään vastaamaan ja mittarit saavuttamaan.

Palontutkinnan sisäistä koulutusta päätoimiselle henkilöstölle ja sopimuspalokunnille tulee kehittää. Resursoitua työpanosta tarvitaan, jotta suunnitelmallinen ja riittävän laaja koulutuspaletti saadaan jalkautettua.

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pelastuslaitos toimii läheisessä yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa sekä osallistuu paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pelastusviranomaisilla on muiden viranomaisten työtä tukeva asiantuntijarooli. Viranomaisten välisiä yhteistyömuotoja ovat muun muassa lausuntomenettelyt, asiantuntijatarkastukset, yhteistarkastukset, yhteiskoulutukset, neuvottelut, viestintäyhteistyö ja turvallisuusviestintätilaisuudet.

Keskeisiä yhteistyöviranomaisia ovat kuntien kaavoitus-, rakennusvalvonta-, ympäristö-, sosiaali- ja ympäristöterveysviranomaiset, ensihoidosta vastaavat viranomaiset, aluehallintoviranomainen (AVI), elinkeino-, liikenne- ja ympäristöviranomainen (ELY), poliisi, rajavartiolaitos ja turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Yhteistyötä tehdään myös muun muassa nuohoojien, paloilmioittimien ja sammutuslaitteistojen tarkastuslaitosten, öljysäiliötarkastajien ja öljylämmitysliikkeiden asennusliikkeiden kanssa. Kuluneen palvelutasopäätöskauden aikana on vahvistunut erityisesti korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa tehty yhteistyö. Pelastuslaitos on ollut luotettava ja aktiivinen partneri onnettomuuksien ehkäisyä kehittäneissä hankkeissa.

Keskeinen säädöspерuste onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvälle yhteistyölle on pelastuslaissa (erityisesti 42 § ja 43 §), pelastustoimen strategiassa sekä onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmassa.

Onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman tavoitteiden toteuttaminen edellyttää merkittävää panostusta sidosryhmätyöhön ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Ohjelmassa keskeisinä yhteistyön kehittämisen tahoina nostetaan etsivän työn toimijat, koteihin palveluita tuottavat tahot, järjestöt sekä teollisuus- ja elinkeinoelämä.

Yhteistyössä tavoitteet vaihtelevat sidosryhmän mukaan. Osa yhteistyöstä perustuu siihen, että molemmilla osapuolilla on oma selkeä roolinsa, jotka niveltävät toisiinsa. Tällaisessa yhteistyössä jaetaan tilannekuvaa ja koordinoitaan tehtäviä. Esimerkkinä voidaan nostaa Tulipysäkki-toiminta, jota teemme yhdessä poliisiin ja sosiaalitoimen kanssa. Osassa yhteistyömalleista on puolestaan tavoitteena tukea muita osapuolia heidän tekemässään turvallisuustyössä. Tällaisesta esimerkkinä voidaan nostaa Satakunnan pelastuslaitoksen yhteistyö mm. kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyön toteutusta arvioidaan lähinnä tapauskohtaisesti.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää yhteistyötä eri viranomaisten, asiantuntijaverkostojen ja sidosryhmien kanssa.
- Pelastuslaitos osallistuu rakentamisen ohjaukseen ja toimii paloturvallisuuden asiantuntijana siltä osin, kuin kunnan rakennusvalvonnan kanssa on sovittu.
- Pelastuslaitos toimii aktiivisesti onnettomuuksien ehkäisyä edistävän yhteistyön rakentajana myös hyvinvointialueen muiden toimijoiden suuntaan (erityisesti koteihin palveluita tarjoavat toimijat).

Palvelutason kehittämistarve

Yhteistyö on tärkeä avain onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuuden parantamisessa. Onnettomuuksien ehkäisyn ja erityisesti turvallisuusviestinnän keskeiset mittarit perustuvat nykyään pelastuslaitoksen tavoittamien henkilöiden määrään, mikä ei parhaalla tavalla kannusta vaikuttavan yhteistyön kehittämiseen. Jatkossa mittareita on kehitettävä niin, että ne luovat paremman kannusteen yhteistyön tekemiseen.

4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto (PRONTO) antaa mahdollisuuden tarkastella pelastustoimen saamia eri onnettomuustyyppisiin liittyviä tehtäviä. Onnettomuuksien määrää ja jakautumista tarkastellaan vuosittain, mutta onnettomuuskehitystä ei Satakunnan pelastuslaitoksella ole kyetty seuraamaan riittävän systemaattisesti ja analyttisesti.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain 43 §:n mukaan seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Ohjauksen, neuvonnan turvallisuusviestinnän, valvontatoiminnan sekä näihin liittyvän yhteistyön keskeinen tavoite on onnettomuuksien vähentäminen ja niiden seurausten pienentäminen. Näin ollen onnettomuuskehityksen tulisi olla toiminnan vaikuttavuutta indikoiva mittari. Onnettomuuskehityksen seurantaa on kuitenkin pystyttävä viemään eri onnettomuustyyppien vuosittaisen kokonaismäärän toteamista yksityiskohtaisemmalle tasolle. Tietoa onnettomuuksien määrästä ja keskittymisestä tulee hyödyntää myös palveluiden tasoa mitoitettaessa yhdessä riskianalyysin tulosten kanssa.

Onnettomuuskehityksen seuranta ja analysointi on vastuualueiden yhteinen tehtävä, mutta erityisesti tietohakuja ja tiedon visualisointia varten tehtävään tulee määritellä vastuuhenkilöt.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos seuraa onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyy osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.
- Palotutkinnan tulokset hyödynnetään pelastustoiminnan sekä onnettomuuksien ehkäisyn kehittämisessä.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastustoimen tietojärjestelmien kehitys luo uusia mahdollisuuksia onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän seuraamiseen. Nämä mahdollisuudet tulee tunnistaa ja hyödyntää.

4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Onnettomuuksien ehkäisyn osalta virallista yhteistyötä on ollut ainoastaan palontutkintaan liittyvä yhteistyö Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa. Lisäksi pelastuslaitos on ollut aktiivisesti mukana pelastustoimen kumppanuusverkon kautta muiden laitosten kanssa kehittämässä yhteisiä toimintamalleja turvallisuusviestintään ja valvontatoimintaan.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Yhteistyö hyvinvointialueiden pelastuslaitosten välillä on välttämätöntä. Keskeinen yhteistyön foorumi on pelastuslaitosten kumppanuusverkosto. Lisäksi SOTE-lainsäädännön perusteella muodostettu yhteistyöalue (Varsinais-Suomi, Satakunta ja Pohjanmaa) muodostaa tärkeän lähiverkoston, jonka avulla voidaan varmistaa alueellisesti onnettomuuksien ehkäisyn asianmukainen järjestäminen.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Onnettomuuksien ehkäisyn kehittämiseksi ja yhdenmukaisten toimintamallien ja varmistamiseksi pelastuslaitos osallistuu aktiivisena toimijana pelastuslaitosten kumppanuusverkon sekä yhteistoiminta-alueen yhteistyöverkoston toimintaan.

Palvelutason kehittämistarve

Yhteistoiminta-alueen yhteistyön osalta tulee tunnistaa mahdollisuudet erityisosaamisen keskittämiseen ja jakamiseen. Onnettomuuksien ehkäisyn osalta kyseessä voisi olla esimerkiksi laajamittaisten rakennushankkeiden ohjaamiseen liittyvän osaamisen keskittäminen yhdelle alueelle ja sen hyödyntäminen koko yhteistoiminta-alueella.

4.1.6 Valvontatehtävät

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksella valvontatyötä tekevät päätoimiset palotarkastajat, palomestarit, paloiesimiehet sekä pelastajat. Satakunnassa operatiivisen henkilöstön osuus valvontatyössä on varsin suuri. Palotarkastuksia yritys- ja laitospöytäisiin tehdään vuosittain noin 1100-1800. Lisäksi näillä

valvontakäynneillä annettuja korjausmääräyksiä valvotaan jälkivalvonnalla. Erityisiä palotarkastuksia esimerkiksi uudisrakennusten käyttöönottovaiheessa on tehty vuosittain hieman alle 100 ja yleisötapatumien palotarkastuksia 50–100. Alle kolmen huoneiston asuinrakennusten valvonta toteutetaan pääosin käyttämällä niin sanottua paloturvallisuuden itsearviointia, joka lähetetään vuosittain 10 %:lle Satakunnan pientaloista. Niihin kohteisiin, joissa on ilmoitettu puutteita tai joista ei vastausta tule ollenkaan ollaan yhteyksissä ja tarvittaessa tehdään myös palotarkastuskäynti.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksella on pelastuslain (27 §, 78 §) mukainen velvoite valvoa alueellaan pelastuslain mukaisia jokaiselle asetettujen velvollisuuksien sekä toiminnanharjoittajalle ja rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettujen velvoitteiden toteutumista ja noudattamista.

Valvonnalla pyritään parantamaan ihmisten turvallisuutta, vähentämään onnettomuuksia ja lisäämään ihmisten kykyä toimia onnettomuustilanteissa. Pelastusviranomaisen suorittaman valvonnan painopisteenä on pelastuslain mukaisesti tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen sekä rakennusten käytönaikaisesta poistumisturvallisuudesta ja pelastustoiminnan edellytysten turvaamisesta huolehtiminen. Osa valvonnasta on etukäteen suunniteltua valvontaa (määräaikaiset tarkastukset), ja osa valvonnasta käynnistyy asiakkaan tekemästä ilmoituksesta (esimerkiksi yleisötilaisuutta varten laaditusta pelastussuunnitelmasta tai pelastuslaitokselle saapuneesta paloriski-ilmoituksesta).

Palveluita tulee tuottaa riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti. Pelastuslaitoksen laatiman riskianalyysin johtopäätökset on kuvattu tarkemmin luvussa 3. Valvonnan kannalta keskeistä on teolliseen toimintaan liittyvät uudet toimintamuodot, sekä erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden määrä. Toisaalta onnettomuuksia sattuu erityisesti ihmisten kodeissa, joten myös sinne tulee suunnata valvonnan resursseja.

Palotarkastuksia yritys- ja laitospaikoitteisiin tehdään vuosittain noin 1000–1800. Lisäksi valvontakäynneillä annettuja korjausmääräyksiä valvotaan jälkivalvonnalla. Erityisiä palotarkastuksia esimerkiksi uudisrakennusten käyttöönottovaiheessa tehdään vuosittain noin 100 ja yleisötapatumien palotarkastuksia 50–100. Nykyisessä toimintaympäristössä valvontatoiminnan vaatimusten voidaan odottaa nousevan entisestään mm. asiakasvaatimusten nousun, lisääntyvän viranomaisyhteistyön sekä valvontamenetelmien kehittymisen johdosta. Valvontaan kohdistuu-kin kasvavaa resurssintarvetta.

Valvontatehtäviin käytetään valmiudet omaavia palomiehiä, ylipalomiehiä, palo-esimiehiä, palomestareita, palotarkastajia sekä vastaavissa ja muissa soveltuvissa tehtävissä toimivia pelastusviranomaisiksi nimettyjä henkilöitä. Nykytilanteessa valvonnan tehtäviin tarvitaan vuosittain noin 20 henkilötyövuotta. Työpanos koostuu suurelta osin muun työn ohella tehtävästä valvontatyöstä. Valvontatyön tehokas ja vaikuttava toteutuminen edellyttää riittävien resurssien varmistamista. Palvelutasopäätöskauden aikana on kiinnitettävä huomiota siihen, että onnettomuuksien ehkäisyyn suunniteltu työaika toteutuu suunnitelmien mukaisesti. Valvontatyön voilyymia tulisi painottaa päätoimisesti virka-aikaan työtä tekeväälle henkilöstölle ja samalla varmistaa riittävät henkilöresurssit näihin tehtäviin.

Pelastuslaitoksella seurataan säännöllisesti suoritteita (esim. valvonta- ja jälkivalvontatoimenpiteiden määrä), niihin käytettyä aikaa sekä toiminnan kustannuksia sekä toimintatuottoja. Valvonnan laatua, sujuvuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan mm. asiakas- ja henkilöstökyselyillä sekä toiminnasta syntyviä dokumentteja arvioimalla. Lisäksi muilla keinoin pyritään selvittämään turvallisuustilanteesta tapahtunutta muutosta. Ennakoimattoman valvonnan osalta seurataan tehtävämäärien lisäksi niiden käsittelyaikoja.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitokselle laaditaan vuosittain valvontasuunnitelma, jossa määritellään vuositavoitteet ja painopisteet.
- Valvonnan suunnittelussa painotetaan riskiperustaisuutta.
- Valvontasuunnitelmassa määritellyt määrävällein suoritettavat valvontatehtävät toteutetaan vuosittain 100 %:sti.
- Pelastuslaitos lähettää paloturvallisuuden itsearviointin vuosittain 10 %:iin maakunnan pientaloista. Kohteisiin suoritetaan riskiperustaisesti myös valvontakäyntejä.
- Ennakoimattomaan valvontaan osoitetaan riittävästi resursseja (paloriskikohteet, yleisötahtumat, ylimääräiset palotarkastukset jne.). Tehtävät hoidetaan riskiperustaisesti ja viivytyksettä
- Valvontatehtäviin käytetään valmiudet omaavia palomiehiä, ylipalomiehiä, paloesi-miehiä, palomestareita, palotarkastajia sekä vastaavissa ja muissa soveltuvissa tehtävissä toimivia pelastusviranomaisiksi nimettyjä henkilöitä.
- Valvontatyötä tekevän henkilöstön osaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.
- Pelastuslaitos huolehtii antamiensa määräysten jälkivalvonnasta tarvittaessa hallinnollisia pakkokeinoja käyttäen.
- Pelastuslaitos kerää yritysten ja laitosten valvonnasta asiakaspalautetta.
- Kehitetään ja otetaan käyttöön sähköisiä palveluita, mm. kehitteillä oleva onnettomuuksien ehkäisyn kansallinen sovellus. Osallistutaan pelastuslaitosten kumppanuusverkoston yhteiseen onnettomuuksien ehkäisyn kehittämistyöhön.

Palvelutason kehittämistarve

Valvonnan keskeisenä tavoitteena on onnettomuuksien määrän vähentäminen ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten pienentäminen. Valvonnassa suunnittelussa ja tuottamisessa on jatkossa aiempaa vahvemmin huomioitava riskiperustaisuus, yhdenmukaisuus ja vaikuttavuus.

4.1.7 Valmiuden tarkastaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos ei ole suorittanut valmiustarkastuksia.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslain 84 § antaa pelastuslaitokselle oikeutuksen tehdä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi. Toistaiseksi ulkoista pelastussuunnitelmaa edellyttävien kohteiden kanssa järjestetyt harjoitukset ja organisaatioiden toimintakyvyn arviointi niiden yhteydessä on katsottu riittäväksi tavaksi valmiuden arviointiin.

Pelastuslaitos ottaa tavoitteeksi valmiustarkastusten käynnistämisen erityisesti kuntien ja julkisten toimijoiden osalta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tekee tarvittaessa valmiustarkastuksia suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen varmistamiseksi.

Palvelutason kehittämistarve

Valmiustarkastusten tekemiseen tarvittavaa toimintakykyä (henkilöresurssit ja osaaminen) tulee kehittää.

4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät tehtävät, esimerkiksi kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvontatoiminta)

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos hoitaa alueellaan myös vähäisen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvontaa, eli laatii ns. kemikaalipäätöksiä ja päätösten perusteella suorittaa kemikaalitarkastuksia. Pyroteknisten tuotteiden (ilotulitteiden) kaupan varastoinnin valvontaan liittyen pelastuslaitos käsittelee toiminnanharjoittajien antamat varastointi-ilmoitukset ja tarkastaa myyntipaikat.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaan liittyvää toimintaa ei ole pelastuslaitoksella varsinaisesti osoitettu kenenkään henkilön vastuulle. Kemikaalien valvontaa ja neuvontaa on suoritettu kaikkien palotarkastajien ja –mestareiden toimesta. Varsinaisten kemikaali-ilmoitusten käsittely ja päätösten laadinta on hoidettu pääsääntöisesti kolmen eri päätoimisen palotarkastajan toimesta muiden töiden ohessa. Pelastuslaitokselta toimii palotarkastaja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kemikaaliasiantuntijaverkoston jäsenenä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Valvontavelvoite näihin tehtäviin pelastusviranomaisille tulee kemikaaliturvallisuuslaista (Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005). Kemikaalien valvontavelvollisuus on määritelty valtioneuvoston asetuksessa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015). Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu asetuksen mukaan vähäisen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonta, kuten toiminnanharjoittajien neuvonta, kemikaali-ilmoitusten vastaanotto, käsittely ja kemikaalipäätösten laatiminen sekä päätöksen perusteella kohteessa suoritettu kemikaalitarkastus. Räjähteiden valvonta on määritelty tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015).

Valvonnan keskeisenä tavoitteena on onnettomuuksien määrän vähentäminen ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten pienentäminen. Valvonnassa suunnittelussa ja tuottamisessa on jatkossa aiempaa vahvemmin huomioitava riskiperustaisuus, yhdenmukaisuus ja vaikuttavuus.

Kemikaali-ilmoituksia käsitellään ja kohteita tarkastetaan Satakunnassa vuosittain noin 20-50 ja räjähdystarvikkeisiin liittyviä päätöksiä ja tarkastuksia tehdään puolestaan noin 50-100.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ohjaa ja neuvoa toiminnanharjoittajia kemikaaleihin ja räjähteisiin liittyvän lainsäädännön velvoitteiden täyttämässä ja valvontatoiminnan keinoin varmistaa, että lakisääteiset velvoitteet täyttyvät.

Palvelutason kehittämistarve

Kemikaalien ja räjähteiden valvontaan liittyvää osaamista tulee vahvistaa.

4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Hyvinvointialueen pelastuslaitos seuraa pelastustoimintaan kuuluvien pelastustoimen palveluiden saatavuutta ja niihin varautumista, vertaa tätä tietoa palveluiden tarpeeseen ja laatii vuosittain pelastustoimen palveluita koskevat selvitykset. Tässä selvitystyössä hyödynnetään laadittua pelastuslaitoksen omavalvontaohjelmaa, joka on laadittu paikallisen ja alueellisen riskiarvion pohjalta sekä jatkuvasti seurattavista sekä raportoitavista kokonaisuuksista. Seurattavia ja vertailtavia asioita ovat:

- 1) väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavat hälytysjärjestelmät;
- 2) pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien kyvyt selviytyä onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavista toimenpiteistä viivytyksettä ja tehokkaasti;
- 3) pelastustoiminnan johtaminen;
- 4) hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta;
- 5) pelastusviranomaisen muille viranomaisille antama virka-apu; sekä
- 6) mahdolliset osallistumiset pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpito.

4.2.1 Väestön varoittaminen sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 7 ja 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoimen riskiarvion perusteella aluevaltuusto päättää, että kiinteä väestöhälytysjärjestelmä mitoitetaan riskiluokkien I ja II alueille. Yksittäisten riskikohteiden osalta kiinteä väestöhälytysjärjestelmä voidaan toteuttaa myös riskiluokan III ja IV alueille. Kiinteiden väestöhälyttimien kuuluvuutta seurataan sekä riskiluokittain että kuuluvuusalueella olevan asukasmäärän osalta. Väestöhälytysuunnitelma tarkastetaan vuosittain, jonka yhteydessä esitetään investointitarpeet uusittavien väestöhälyttimien osalta seuraaville vuosille.
- Kiinteiden väestöhälyttimien lisäksi väestönvaroittamiseen käytetään siirrettäviä väestöhälyttimiä, vaaratiedotetta sekä sosiaalisen median kautta annettavia tiedotteita.

4.2.2 Pelastustoiminta

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Valtakunnallisen suunnittelutavoitteen mukaan (SM 21/2012) ensimmäisen pelastusyksikön tulee saavuttaa avuntarvitsija riskiluokalle annetun määräajan puitteissa 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä. Ennen Satakunnan hyvinvointialuetta, Satakunnan pelastuslaitos teki omassa palvelutasopäätöksessään (2021–2025) valtakunnallista tavoitetta kunniahimoisemmat tavoitteet eri

riskialueille, tälle ensimmäisen yksikön saavutettavuudelle. Nämä olivat ja ovat edelleen I riskialueella 85 % kiireellisistä tehtävistä, II riskialueella 90 % kiireellisistä tehtävistä ja III riskialueella 95% kiireellisistä tehtävistä. Näihin lukuihin emme ole aivan jokaisena kuukautena I ja II riskialueen osalta viime vuosina yltäneet.

Vuonna 2022 kohteiden saavutettavuus (ensimmäinen yksikkö kohteessa kiireellisissä tehtävissä) I riskialueella toteutui keskimäärin 78 %:sti, kun vuonna 2021 vastaava luku oli 81 %. II-riskialueella vastaavat luvut olivat 2021 89 % ja seuraavana vuonna 87 %. III-riskialueella vuonna 2021 ja 2022 saavutettavuus toteutui 99 %:sti.

Muutokset toimintavalmiusaikatavoitteissa eivät ole olleet suuria eri vuosina kuluneen palvelutasopäätöskauden aikana. Satakunta pääsee varsin hyvin valtakunnallisen suunnitteluohjeen (SM 21/2012) mukaisiin tavoitteisiin koko maakunnan alueella kaikissa riskiluokissa. Lisäksi palvelutasoon tehtiin vuonna 2022 muutos. Henkilöresurssia lisättiin Kankaanpään, Harjavalan, Huittisten ja Meri-Porin paloasemille Satakunnan pelastuslaitoksen johtokunnan päätöksellä. Lisäksi muodostelmien hälyttämiseen tehtiin muutoksia hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöksellä 5.6.2023.

Toimintavalmiusaikojen toteutuminen

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
<i>Riskiruutujen kokonaismäärä riskiluokittain edellisen kalenterivuoden lopussa</i>	kpl	kpl	kpl	kpl
Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana.	3 kpl	6 kpl	2 kpl	0 kpl *
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena.	1 kpl	0 kpl	0 kpl	0 kpl *
Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>pelastustoiminnan toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	1 kpl	14 kpl	0 kpl	2 kpl
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa <i>pelastustoiminnan toimintavalmiusaika</i> ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena. (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	1 kpl	1 kpl	0 kpl	0 kpl

Taulukko 1: Riskiruudut ja toimintavalmiusaikojen toteutuminen

Toimintavalmiusaikojen mediaanit			
	Vuosi 2020	Vuosi 2021	Vuosi 2022
<i>Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani</i>	07:32	07:35	07:43
<i>Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani</i>	12:05	12:07	12:06
<i>Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan mediaani</i>	15:43	16:45	15:52

Taulukko 2: Toimintavalmiusaikojen mediaanit

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Pelastustoimen toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa, joka vaatii toimialalta mukautumista ja kehittymistä, jotta ympäristön asettamiin haasteisiin voidaan vastata. Merkittävänä haasteina ovat mm. vanhusväestön kotihoidon ja avohoidon lisääntyminen, Satakuntalaisen asiakaskunnan ikääntyminen, palveluiden turvaaminen haja-asutusalueilla ja sopimuspalokuntien vahvuuden ylläpito. Myös pelastushenkilökunnan turvallisuuden takaamiseen tehtävillä tulee kiinnittää entistä paremmin huomiota. Lisäksi turvallisuushkien ennakkovaroitus aika on muuttunut lyhyemmäksi, mikä asettaa haasteita päätöksenteolle, viranomaisten toimintavalmiudelle sekä yhteistyön sujuvuudelle kaikissa turvallisuustilanteissa.

Tavoitteiden kuvaus:

Pelastustoiminnalle on Satakunnassa omavalvonnan kautta asetettu seuraavia mittareita ja tavoitteita:

- Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika (tva) kiireellisissä tehtävissä (mediaani)
- Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika (tva) kiireellisissä tehtävissä (mediaani)
- Ensimmäisen yksikön/pelastusryhmän toimintavalmiusaika (tva) kiireellisissä tehtävissä taajama 1-2/maaseutualueella 3-4 riskiluokat
- Kiireellisten onnettomuustehtävien kokonaiskesto ja päällekkäisten tehtävien tuomat muutokset hälytysvalmiudessa
- Toimintavalmiusaikojen toteutuminen
- Pelastusyksikön lähtöaika
- Yksiköiden keskimääräinen tehtävisidonnaisuusaika
- Riskiruutujen määrä / osuus, joissa ei päästä tavoitteeseen (ajoaika ei ole mahdollinen toteutua yksikön asemapaikasta)
- Valmiuden resurssipoikkeamat

Hälytys- ja avunantopalveluiden vastuualue tuottaa johtoryhmään kuukausittain eri paloasemien tilastot pelastuslaitoksen johtoryhmään arvioitavaksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitoksella ylläpidetään riskiarvioon perustuvaa riittävää toimintavalmiutta. Suunnitteluperusteena käytetään pelastustoiminnan suunnitteluohjetta.
- Kiireellisiin pelastustoimen tehtäviin Satakunnassa hälytetään aina pelastusryhmän tasoinen muodostelma. Pelastusryhmä voidaan koota useammalta paloasemalta
- Pelastustoiminnan (=pelastusryhmä onnettomuuspaikalla) toimintavalmiusajan tulee täytyä vähintään 50 % kiireellisistä tehtävistä, riskiluokan aikatavoitteiden mukaisesti
- Pelastustoiminnan johtokeskus (PelJOKE) perustetaan tilanteen niin vaatiessa ja se tulee olla toimintakykyinen 2 tuntia hälytyksestä.

Toimintavalmiusaikatavoitteet				
	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
<i>Ensimmäisen yksikön riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina</i>	6 min	10 min	20 min	-
<i>Ensimmäisen yksikön ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)</i>	xx 80%	xx 80%	xx 90%	-
<i>Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta</i>	10:00			
<i>Pelastustoiminnan riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuuttina</i>	11 min	14 min	22 min	-
<i>Pelastustoiminnan ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)</i>	xx 50%	xx 50%	xx 50%	-
<i>Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta</i>	15:00			
<i>Pelastusjoukkueen riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina</i>	20 min	30 min	30 min	-

Taulukko 3: Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelutason kehittämistarve

Tavoitteena on saavuttaa pelastusryhmän tasoinen muodostelma toimintavalmiuden suunniteltuohjeen mukaisesti 50 %:sti kaikissa I ja II riskiruuduissa, kiireellisissä pelastustoimen tehtävissä. Tavoitteen saavuttaminen vaatii yhteistyötä liikennesuunnittelun kanssa, koska rakennettu infra ei tue kaikkien I ja II riskiruutujen saavutettavuutta kaupunkitaajamissa. Lisäksi tavoite edellyttää päivystävien paloasemien resurssien lisäämistä ja kohdentamista sekä sopimuspalokuntien lähtöjen kasvattamista muutamilla Satakunnan kaupunkitaajaman alueella.

4.2.2.2 Valmiuden säätelyn toimintamallit *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää pelastuksen normaalivalmiutta ja sitä nostetaan tarvittaessa turvallisuustilanteen edellyttämällä tavalla
- Satakunnassa käytetään valmiuden nostoon neljää valmiustasoa, jotka ovat normaalivalmius, tehostettu seuranta, tehostettu valmius ja täysvalmius. Valmiustasot ja päätöksentekoprosessi ovat kuvattuina tarkemmin erillisessä suunnitelmassa.

4.2.2.3 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos tuottaa pelastustoimintaa ensisijaisesti kahden vastuuyksikön kautta. Pelastuslaitos hälytys- ja avunantopalveluiden päivystävät paloasemat vastuuyksikkö tuottaa pelastuspalveluita Satakunnan alueella isoimpien kaupunkien alueella. Päivystävät paloasemat ovat sijoitettuna alueille, missä löytyy suurin osa Satakunnan I ja II riskiluokan alueista. Päivystävistä paloasemista viidellä (Kanta-Pori, Rauma, Huittinen, Harjavalta ja Kankaanpää) ympärivuorokautinen vahvuus on pelastusryhmä tai suurempi, kahden (Meri-Pori ja Ulvila) päivystävän paloaseman vahvuus on alle pelastusryhmän vahvuinen pelastusyksikkö. Näillä alueilla kiireellisiksi

luokiteltuihin pelastustehtäviin pelastusryhmän hälyttäminen toteutetaan hälyttämällä myös seuraava lähin pelastusyksikkö.

Hälytys- ja avunantopalveluiden sopimuspalokuntien vastuuyksikkö tuottaa pelastuspalveluita ostopalveluna sopimuspalokuntien kautta. Palokuntasopimukset on tehty palokuntayhdistysten kanssa (49 kappaletta). Palokuntasopimuksissa määritellään pelastustehtäviin osallistuvien sopimuspalokuntalaisten minimimäärä. Sopimuksen henkilömäärän ollessa alle pelastusryhmän, kiireellisiin tehtäviin hälytetään myös seuraava lähin pelastusyksikkö.

Pelastuslaitos ohjaa hälytystehtäviin hälytettäviä pelastusyksiköitä hätäkeskukselle annettavalla hälytysohjeella. Kiireellisiin hälytystehtäviin hälytetään aina vähintään pelastusryhmä, joka voidaan koota yhdeltä tai useammalta asemapaikalta.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Pelastuslaitos vastaa pelastustoiminnasta alueellaan. Maakunnan reuna-alueilla tehdään yhteistyötä naapuri hyvinvointialueiden pelastuslaitosten kanssa. Pelastustehtäviin hälytetään riskiarvion perusteella riskikuvausta vastaava muodostelma. Pelastustehtävää johtaa aina pelastusviranomainen.

Tavoitteiden kuvaus:

Pelastuslaitoksen tavoitteena on noudattaa toimintavalmiuden suunnitteluohjeen antamia tavoitteita. Kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani tavoiteaika on enintään 10 minuuttia.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Päivystävillä paloasemilla tuotetaan pelastustoimintapalveluita päätoimisella henkilöstöllä. Miehistötehtävien ja alipäällystön kelpoisuusvaatimuksena on pelastuslain edellyttämä koulutusvaatimus.
- Sopimuspalokuntien ja pelastuslaitoksen yhteistyö perustuu palokuntasopimukseen. Sopimukseen on kirjattu kunkin yhdistyksen velvoitteet palvelutuotannosta. Sopimuspalokunnat tuottavat pelastustoimintapalveluita ostopalveluna hälytys- ja tukiosastojen kautta. Hälytysosastoon kuuluvilta henkilöiltä edellytetään pelastustoimikelpoisuutta.
- Pelastuslaitos tuottaa pelastustoiminnan johtamisessa tarvittavat toiminnot Satakunnan hyvinvointialueella. Pelastustoiminnan johtajana toimivan päivystävän palomestarin kelpoisuusvaatimuksena on pelastuslain edellyttämä koulutusvaatimus.
- Pelastuslaitos ylläpitää tilannekeskustoimintoja maakunnallisessa Satakunnan tilannekeskuksessa (SATA-TIKE). Tilannekeskuspäivystäjät koulutetaan tehtävänsä sisäisesti.
- Pelastuslaitoksen henkilöstömitoitusta ohjaa osaltaan Satakunnan hyvinvointialueen henkilöstösuunnitelma

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslaitoksen hälytys- ja avunantopalveluiden päivystävien paloasemien kehittämistarpeet:

- 1) Pelastusryhmä -tasoinen muodostelman vakiinnuttaminen Huittisten paloasemalle. Vuoden 2024 ajan Huittisten paloaseman vahvuus on vähintään 1+3 (1 alipäällystöviranhaltija ja 3 miehistöviranhaltijaa ympärivuorokauden). Nykytilanne on saavutettu palkkaamalla määräaikaaisesti 4 alipäällystöviranhaltijaa vuoden 2024 loppuun asti. Tar-

peena on vakiinnuttaa tilanne pysyvästi 2025 vuoden alusta alkaen, palkkaamalla toistaiseksi voimassa oleviin virkasuhteisiin alipäälystöviranhalijat. Asia tulee ratkaista vuoden 2024 aikana.

- 2) Vuoden 2024 aikana tulee ratkaista myös Ulvilan ja Meri-Porin paloasemien osalta, jatketaanko palveluiden tuottamista alle pelastusryhmän vahvuisilla muodostelmilla vai nostetaanko paloasemien henkilövahvuutta siten, että pelastusryhmän muodostaminen on mahdollista.

Hälytys- ja avunantopalveluiden sopimuspalokuntien kehittämistarpeet:

- 1) Sopimuspalokuntalaisten osaamisen hyödyntäminen monipuolisesti pelastustoimen palveluiden tuottamisessa.
- 2) Päivälähtöjen turvaaminen
- 3) Pelastuslaitos tulee selkeästi tiukentamaan sopimusten täyttymisen valvontaa.
- 4) Sopimuspalokuntatoiminnan kehittämiseksi tulisi laatia kattava kehittämissuunnitelma.
- 5) Kullakin palokunnalla tulisi olla vastuuhenkilö, joka käytännössä huolehtisi päivittäisestä yhteistyöstä ja toiminnasta sopimuspalokuntien ja –palokuntalaisten kanssa.

4.2.2.4 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Päivystäville paloasemilla on laadittu viikko- ja vuosikoulutussuunnitelmat, joita seurataan osaamisenhallintajärjestelmässä henkilökohtaisella tasolla. Järjestelmä myös hälyttää, mikäli vaaditut suoritteet puuttuvat. Osaamisenhallintajärjestelmä (Safetypass) kertoo myös eri paloasemien ja pelastusryhmien suorituskyvyn tilanteesta.

Sopimuspalokunnat harjoittelevat viikoittain ennalta laaditun ja hyväksytyyn harjoitussuunnitelman pohjalta. Pelastuslaitos edellyttää sopimuspalokunnilta tiettyjä harjoitteita vuositasolla ja suoritteista on pidettävä kirjaa. Harjoituksia käydään seuraamassa vastuullisten toimesta satunnaisesti. Lisäksi muutama sopimuspalokunta on erikoistunut tiettyyn osa-alueeseen. Osaamisen kehittämistä seurataan mm. HAKA-järjestelmän kautta ja sopimuspalokunnilta edellytetään 30 % osallistumista henkilökohtaisella tasolla vuodessa viikkoharjoituksiin.

Päivystävillä palomestareilla on oma koulutusohjelma. Lisäksi jokainen henkilö ylläpitää ja kehittää omaa vastuualuettaan. Ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyviin onnettomuusharjoituksiin osallistutaan suunnittelulla ja harjoittelulla.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Pelastajapula näkyy ammattipalomiesten saatavuudessa ja sopimuspalokuntien hälytysosastojen koot pienenevät koko ajan. Satakunnan hyvinvointialueen pelastuslaitoksella tulee vähintään säilyttää nykyiset henkilöresurssit pelastustoiminnassa palveluiden saatavuuden turvaamiseksi.

Tavoitteiden kuvaus:

Operatiivisen henkilöstön osaamisen ylläpito on otettu osaksi omavalvontaohjelmaa ja kehittämisen pääperiaatteita seurataan koulutuksen mittareilla (määrälliset ja laadulliset mittarit). Sopimuspalokuntien vaativien tehtävien henkilöstöä tulee systemaattisesti lisätä ja toteuttaa seurataan määrällisellä mittarilla.

Päivystävien palomestareiden osalta mittarina on henkilötasolla koulutusten toteutumisen määrä. Koulutussuunnitelmalla pyritään saamaan kaikille tasaisesti koulutusta. Mittarien seurannan työkaluna toimii koulutusjärjestelmä (safety pass).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Päätoiminen henkilöstö noudattaa ennalta laadittua, riskiarvioon perustuvaa erillistä koulutussuunnitelmaa. Koulutussuunnitelma laaditaan vuosittain ja sen toteutumista sekä osaamisen kehittymistä seurataan omavalvonnan mittareilla.
- Sopimuspalokuntien osaaminen on liitetty osaksi palokuntasopimusta, jossa edellytetään suunnitelmallista kausiohjelmaa, minkä pelastuslaitos hyväksyy vuosittain. Kausisuunnitelman toteutumisesta raportoidaan vastuuyksikön päällikölle.
- Sopimuspalokuntien osaamisen kehittäminen ja lakisääteinen kouluttaminen ovat pelastuslaitoksen vastuulla. Satakunnassa Länsi-Suomen pelastusalan liitto tuottaa lain edellyttämät koulutuspalvelut palveluhankintasopimuksen kautta, yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.

Palvelutason kehittämistarve

Operatiivisen henkilöstön suorituskykyjen määrittäminen pelastustoiminnan jokaiselle tasolle (joukkue-ryhmä-henkilökohtainen). Osaamisen kehittämiseen tulee varata runsaasti lisää rahoitusta hyvinvointialueen budjettiin.

Päivystäville palomestareille laaditaan vuosikellon mukainen koulutussuunnitelma, joka pitää sisällään raamin koulutusbudjetista. Visiona on osaamisen ylläpito ja ajankohtaiset täydennyskoulutukset. Osaamisen kartoituksen mallia (OKA) tullaan jatkamaan.

4.2.2.5 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnassa henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistasona pidetään pelastustoimintakelpoisuutta sopimushenkilöstön osalta. Päivystävillä paloasemilla fyysisen toimintakyvyn vähimmäistasona on pelastussukellusohjeen (SM) edellyttämä vaativat tehtävät tasoa eli henkilöstö kykenee savu- ja kemikaalisukellusta edellyttäviin tehtäviin.

Päätoimisen henkilöstön fyysistä suorituskykyä seurataan FireFit-järjestelmällä vuosittain tehtävillä kuntotesteillä. Fyysisen toimintakyvyn ylläpitämiseksi henkilöstölle mahdollistetaan fyysisen työkyvyn ylläpitävään harjoitteluun mahdollisuus työaikana.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Pelastustoiminnalta edellytetään suorituskykyä kaikenlaisissa tehtävissä niin vaativissa kuin vähemmän vaatimusta edellyttävissä onnettomuustilanteissa. Tuki- ja liikuntaelin vammat ovat tunnistettu ongelma fyysisen toimintakyvyn osalta, pelastuslaitos on laatinut ohjeistuksen tuki- ja liikuntaelinvammoja ehkäisevästä liikunnasta. Fyysistä toimintakuntoa tuetaan myös liikunta-seteleillä.

Tavoitteiden kuvaus:

Satakunnassa pyritään pitämään vähintään nykytasoinen palvelutuotanto eri riskiryhmien edellyttämällä tasolla.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Fyysisen toimintakyvyn vähimmäistasona Satakunnassa pidetään pelastussukellusohjeen edellyttämää valtakunnallista tasoa. Fyysistä toimintakykyä testataan vuosittain työterveyden valvonnassa kansallisten ohjeiden mukaisesti ja sopimuspalokuntien osalta testaukset ostetaan ulkopuoliselta toimittajalta.

Palvelutason kehittämistarve

Sopimushenkilöstön fyysisen kunnon nostaminen vaativien tehtävien hoitamiseksi erityisesti III ja IV riskialueilla. Maaseudun omaisilta alueilta työikäinen väestö vähenee ja samassa suhteessa sopimuspalokuntien suorituskyvylle tapahtuu vajuutta ja samalla fyysisen kunnon heikennystä.

4.2.2.6 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa**Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila**

Satakunnassa kalustovoimavarat on mitoitettu siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet kyetään hoitamaan viivytyksettä ja tehokkaasti. Kaikilla paloasemilla (49) on perustehtäviin kykenevä sammutusauto ja siihen ohjeen mukainen irtokalusto. Raskaille ajoneuvoille on laadittu elinkaarisuunnitelma, kunnossapito-ohjelma ja kiertosuunnitelma, joka perustuu ajoneuvojen tehtävämääriin ja käyttöönottovuoteen. Lisäksi riskiarvion mukaisesti on sijoitettu erikoiskalustoa eri puolille Satakuntaa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointiTarpeen kuvaus:

Satakunnassa on mm. 29 ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttämää kohdetta (UPS) jotka edellyttävät kalustoltakin erityistä suorituskykyä. Tehtävämääriltään eniten Satakuntaa työllistävät liikenneonnettomuudet, vahingontorjuntatehtävät ja ensivastetehtävät sekä automaattiset paloilmoinnit. Lisäksi merellisiin ja vesipelastustehtäviin pitää kalustollisesti varautua koko Selkämeren alueella. Tämän vuoksi pelastuslaitos on laatinut mm. öljyntorjunta- ja kalustosuunnitelman.

Tavoitteiden kuvaus:

Vaativuudet pelastustoiminnalle kasvavat koko ajan ja uusi teknologia haastaa myös hyvinvointialuetta ja sen pelastuslaitosta. Käytettävää kalustoa pitää huoltaa ja ylläpitää sekä seurata toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Jatkuvuuden hallinnasta tulee pitää kiinni ja investointirahoja tulee jatkossakin varata kalustovoimavarojen ylläpitoon.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Riskianalyysin perusteella peruskalustoa on sijoitettu kaikille Satakunnan paloasemille. Sammutusauto tai säiliösammutusauto löytyy kaikilta paloasemilta ja niiden avulla kyetään suoritumaan itsenäisesti pienistä hälytystehtävistä sekä aloittamaan ensitoimet laajemman onnettomuuden hoitamiseksi.
- Sammutusvetä kyetään toimittamaan maakunnan eri osiin kattavalla säiliöautorekursilla (22) sekä kolmella vesihuoltopalokunnalla. Raskaat säiliöautot (>15 000 L) ovat sijoitettuina valtateiden varsilla oleviin palokuntiin.

- Vesipelastamiseen erikoistuneet pelastussukellusautot sijaitsevat Rauman ja Kanta-Porin paloasemilla
- Miehittämättömät ilma-alukset (9) parantavat pelastustoiminnan johtamista ja ne ovat sijoitettuina seuraaville paloasemille: Lappi, Köyliö läntinen, Itä-Pori, Kanta-Pori, Harjavalta, Merikarvia, Karvia, Kankaanpää ja Euran paloasema.
- Öljyntorjuntaan kykenevät alukset ovat sijoitettuina Selkämeren alueen paloasemille. Lisäksi Satakunnan sisävesillä ylläpidetään tarvittavaa vene- ja aluskalustoa riskianalyysin vaatimilla alueilla.
- Kalustovoimavaroja voidaan siirtää toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukaan. Toimintaympäristömuutoksia seurataan alueen riskiarvion päivityksen yhteydessä.

Palvelutason kehittämistarve

Ajoneuvokalusto vanhenee nopeasti ja erikoiskaluston tarve lisääntyy koko ajan. Uusi teknologia (sähköautot, lisääntyneet kemikaalit ja tiukentuneet ympäristövelvoitteet) haastaa pelastuslaitosta tulevana vuosina. Jotta Satakunta kykenee vastamaan tuleviin haasteisiin ja halutaan pitää nykytaso palvelutuotannossa, tulee investointirahaa varata tuleviin talousarvioihin entistä monipuolisemmin ja enemmän. Nykyisen investointitason ylläpitäminen ei enää 2020- luvun lopulla takaa riittäviä kalustovoimavaroja alueen eri osissa.

4.2.2.7 Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnan hyvinvointialueen pelastuslaitos ylläpitää välitöntä pelastustoiminnan ympärivuorokautista valmiutta riskianalyysiin perustuen seuraavasti:

- Kanta-Pori 1+4	37 henkilöä
- Rauma 1+4	37 henkilöä
- Kankaanpää 1+3	20 henkilöä
- Harjavalta 1+3	20 henkilöä
- Huittinen 1+3	20 henkilöä
- Meri-Pori 1/0+3	17 henkilöä
- Ulvila 0+2	10 henkilöä

Meri-Porissa on 50 % työajasta ympärivuorokautinen alipäällystön viranhaltija, johtuen kesken olevasta AVI korjausmääräyksen lainvoimaisuudesta ja hyvinvointialueen aluevaltuuston 06/2023 päätöksestä.

Välittömässä valmiudessa oleva henkilöstö toimii paloasemilla olevien kaikkien yksiköiden ja vastaavien käyttäjinä synergiaperiaatetta noudattaen. Lisäksi Meri-Porin kolmas pelastustoimintahenkilö toimii synergiassa akuuttipalveluiden ambulanssissa 8–20 välisenä aikana vuoden jokaisena päivänä. Käytetyin synergiamuoto on kaikkien välittömässä valmiudessa olevien pelastusyksiköiden ensivastekäyttö, joka on osa Satakunnan hyvinvointialueen ensihoidon palveluspäätöstä.

Pelastustoimintaan osallistuvan päätoimisten henkilöiden minimivahvuus Satakunnassa päivittäin on 3+5+22+1 henkilöä. Tässä luvussa on mukana päivystävät palomestarit (3), päivystävät palo-esimiehet (5) palo- ja ylipalomiehet (22) sekä tilannekeskuspäivystäjä (1). Tämän lisäksi on

sovittu akuuttipalveluiden vastuuyksikön kanssa palomiesten käyttämisestä ensihoidossa, jotta ensihoidon palvelutaso ylläpidetään Satakunnan hyvinvointialueella. Ambulanssit ovat sijoitettuna Kanta-Porin, Rauman, Ulvilan, Noormarkun, Kankaanpään ja Meri-Porin paloasemille.

Paloasemakiinteistöt ovat pääsääntöisesti kuntien tai sopimuspalo kuntien omistamia. Pelastuslaitos ei omista kiinteistöjä vaan vuokraa ne palokuntien käyttöön. Huittisten ja Rauman VPK:n paloasematilat on vuokrattu yksityisiltä, vuokrasopimus on voimassa toistaiseksi 12 kuukauden irtisanomisajalla. Paloasemien laajennus ja korjaustarpeista pelastuslaitos neuvottelee kuntien kanssa. Pelastuslaitos avustaa kuntia ja palokuntia palosuojelurahaston avustusten hakemisessa.

Pelastuslaitos on mukana valmistelemassa Kokemäen ja Nakkilan paloasemien peruskorjausta. Uudisrakennus hankkeita on valmistelussa Lapin, Luvian ja Panelian paloasemien osalta.

Paloasemien kulunvalvontaa tullaan tehostamaan samoin varavoimakoneiden lisäämistä. Varavoimakoneilla turvataan paloaseman toiminta sähkönjakelun häiriötilanteissa, kriittisiä järjestelmiä ovat etenkin viesti- ja hälytysjärjestelmät sekä huoltotoiminnot.

Hyvinvointialueen pelastuslaitos on tehnyt sopimukset pelastustoimen palveluiden tuottamisesta 49:n sopimuspalo kunnan kanssa:

• <u>Ahlaisten VPK</u>	• <u>Lassilan VPK</u>
• <u>Euran VPK</u>	• <u>Lapin VPK</u>
• <u>Eurajoen VPK</u>	• <u>Lavian VPK</u>
• <u>Harjavallan VPK</u>	• <u>Luvian VPK</u>
• <u>Hinnerjoen VPK</u>	• <u>Länsi-Euran VPK</u>
• <u>Honkajoen VPK</u>	• <u>Merikarvian VPK</u>
• <u>Honkilahden VPK</u>	• <u>Nakkilan VPK</u>
• <u>Huhtamon VPK</u>	• <u>Noormarkun VPK</u>
• <u>Huittisten VPK</u>	• <u>Panelian VPK</u>
• <u>Jämijärven VPK</u>	• <u>Pihlavan VPK</u>
• <u>Kaasmarkun VPK</u>	• <u>Pomarkun VPK</u>
• <u>Kairilan VPK</u>	• <u>Porin VPK</u>
• <u>Kankaanpään VPK</u>	• <u>Preiviikin VPK</u>
• <u>Karvian VPK</u>	• <u>Rauman VPK</u>
• <u>Kauttuan tehtaiden VPK</u>	• <u>Reposaaren VPK</u>
• <u>Kauvatsan VPK</u>	• <u>Risten VPK</u>
• <u>Kiukaisten VPK</u>	• <u>Siikaisten VPK</u>
• <u>Kodisjoen VPK</u>	• <u>Suttilan VPK</u>
• <u>Kokemäen VPK</u>	• <u>Säkylän VPK</u>
• <u>Kuivalahden VPK</u>	• <u>Tuiskulan VPK</u>
• <u>Kukonharjan VPK</u>	• <u>Ulvilan VPK</u>
• <u>Kullaan VPK</u>	• <u>Uudenkoiviston VPK</u>
• <u>Kuorolan VPK</u>	• <u>Vampulan VPK</u>
• <u>Köyliön VPK</u>	• <u>Vuorenmaan VPK</u>
• <u>Köyliön läntinen VPK</u>	

Palokuntasopimusten mukainen lähtövahvuus on yhteensä 60 yksikönjohtajaa ja 185 miehistöjäsentä. Sopimuspalo kunnilla ei ole lähtöaikatavoitetta, koska ne lähtevät niin nopeasti kuin

kykenevät. Sopimuspalokuntien lähtöaikoja on seurattu vuodesta 2020 ja keskimäärin lähtöajat ovat 6–7 minuutin luokkaa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Pelastustoiminta pitää kyetä aloittamaan riskiruutujen edellyttämässä ajassa ja laajuudessa kaikissa riskiluokissa ja vaatimusten mukaisilla muodostelmilla, toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM 21/2012) mukaisesti.

Tavoitteiden kuvaus:

Satakunnassa tavoitetaan kaikki riskiruudut valtakunnallisesti asetetuissa tavoitteissa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Nykyinen paloasemaverkko säilytetään, koska sillä pystytään vastamaan voimassa olevan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen vaatimuksiin koko Satakunnan alueella. Aluevaltuusto edellyttää, että pelastuslaitos seuraa toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja tekee tarvittaessa esitykset muuttuneesta tarpeesta alueellisen riskiarvion pohjalta.
- Pelastuslaitos vuokraa jatkossakin tarvitsemansa tilat.
- Lapin paloaseman toteuttamista esitetään Rauman kaupungille, siten että paloasema olisi käytössä vuonna 2026.
- Luvian paloaseman toteuttamista esitetään Eurajoen kunnalle, siten että paloasema olisi käytössä vuonna 2027.
- Paloasemia tullaan varustamaan suunnitelman mukaisesti varavoimakoneilla tai ulkoisen sähkönsyötön mahdollisuudella.
- Paloasemakiinteistöjen kunnossapito hoidetaan yhteistyössä kuntien kanssa. Eri-tyistä huomiota kiinnitetään sisäilmaongelmien ehkäisyyn ja terveellisen työympäristön saavuttamiseen.

Palvelutason kehittämistarve

Paloasemakiinteistöjen kunnossapidosta ja peruskorjauksista tulisi tehdä koko maakuntaa kattava suunnitelma, yhteistyössä hyvinvointialueen kiinteistö- ja irtainomaisuus vastualueen kanssa.

4.2.2.8 Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnassa savusukellusvalmiutta ylläpidetään kaikilla päivystävillä paloasemilla (7) ja osassa sopimuspalokuntien asemia. Päätoimisen henkilöstön fyysistä toimintakykyä testataan vuosittain työterveyden valvonnassa kansallisten ohjeiden mukaisesti ja sopimuspalokuntien osalta testaukset ostetaan ulkopuoliselta toimittajalta (Soteekki). Rakennuspaloja, joissa tarvitaan savusukelluskykyä, Satakunnassa vuositasolla on hieman yli 100 (2021/117 ja 2022/109). Tämä on noin 2 % koko pelastustoimen vuotuisista tehtävistä.

Savusukelluskelpoisten palokuntalaisten vähenemisen takia suojaparin muodostaminen rakennuspalon alkuvaiheessa voi olla haastavaa etenkin pelastusalueen pohjoisissa kunnissa. Savusukelluskelpoisten määrää pyritään kasvattamaan tukemalla sopimuspalokuntien jäsenhankintaa ja kannustamalla palokuntalaisten toimintakyvyn kehittämistä. Sopimuspalokuntien henkilöstölle järjestetään kuntotestaus- ja terveystalvet oman kunnan kehittämiseksi.

Pelastuslaitoksella savusukelluksen kyvykkyys vasteen hälyttämishetkellä määräytyy yksikkökohtaisesti ennakoon annetun arvon perusteella. Tämä arvo annetaan Hätäkeskukselle, joka suorittaa hälytysohjeen mukaisen hälyttämisen tilanteen edellyttämällä tavalla. Jokaiselle, mahdollisesti savusukellukseen kykenevälle pelastusyksiköille, on annettu ennakoon arvo väliltä 0-2. Arvo 0 tarkoittaa, että yksiköllä ei ole vasteteknisesti lainkaan savusukelluskyvykkyyttä. Arvo 1 tarkoittaa, että yksiköllä on vasteteknisesti henkilömäärältään vajaa savusukelluskyvykkyys. Arvo 2 tarkoittaa, että yksiköllä on vasteteknisesti henkilömäärältään täysi savusukelluskyvykkyys.

Riskinarvion perusteella savusukelluskykyä vaativiin tehtäviin hälytetään aina hälytysohjeen mukaan riittävä määrä savusukelluskelpoisia pelastusyksiköitä. Pelastusyksiköille annetaan hälytysohjeen hyvyytlaskentaa varten arvot vuosittain.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Savusukellusvalmiutta tarvitaan jatkossakin riskianalyysin perustuen, pelastustoimen vaativissa tehtävissä. Tämä ylläpidettävä valmius tulee olla mahdollisimman kattava koko Satakunnan hyvinvointialueella, kaikissa riskiruođuissa.

Tavoitteiden kuvaus:

Pidetään yllä savusukellusvalmiutta Satakunnassa erityisesti I ja II riskialueilla sekä viiveellä III ja IV riskialueilla. Alueilla, joilla savusukellusvalmiutta ei välittömästi ole, pyritään lisäämään vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä onnettomuustilanteen alkuvaiheen parantamiseksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos arvioi vuosittain kaikki paloasemat kyvykkyyslaskelman pohjalta ja tekee tarvittavat muutokset hätäkeskuslaitokselle savusukellusvalmiudesta maakunnan eri osissa.
- Savusukellusta edellytettäviin vaativiin tehtäviin hälytetään valtakunnallisen ohjeituksen mukainen savusukellusvalmius kaikille riskialueille Satakunnassa.
- Pelastuslaitos selvittää vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien käyttämistä maakunnan eri osissa onnettomuusvahinkojen pienentämiseksi ja pelastushenkilöstön henkilöturvallisuuden parantamiseksi

Palvelutason kehittämistarve

Sopimuspalokuntien savusukellusvalmiutta tulee parantaa systemaattisesti sekä ammattihenkilöiden fyysisen kunnon ylläpitoa tukea koko uran aikana suunnitelmallisesti. Kalustohankinnoissa tulee huomioida vaihtoehtoiset sammutusmenetelmät laajemmin koko Satakunnan alueella. Vaihtoehtoiset sammutusmenetelmät rajoittavat erityisesti tulipalojen alkuvaiheessa palon kehittymistä täyden palamisen vaiheeseen ja mahdollistavat suunnitelmallisesti savusukeltajien hälyttämisen laajemmalla säteellä.

4.2.2.9 CBRN-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Päätetään CBRN-onnettomuuksien valmiuksista siten, että ne pyritään säilyttämään nykytasolla Satakunnan eri osissa. Kemikaalisukelluksen aloittamisvalmius pidetään yllä päivystävillä paloasemilla ja niillä sopimuspalokunnan asemilla, joilla on savusukellukseen vaadittava suorituskky.
- Kemikaali- ja erikoiskontit sijoitetaan riskiarvion mukaisesti Satakuntaan eri paloasemille isojen pääteiden läheisyyteen
- Pelastuslaitoksella huomioidaan henkilöresurssia suunniteltaessa vakavien vaarallisten aineiden onnettomuuden riskit ja suunnataan osaamisen kehittämistä CBRNE toiminnan ylläpitoon

4.2.2.10 Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnan hyvinvointialueella yllä pidetään I tason vesisukellusvalmiutta Kanta-Porin ja Rauman paloasemilla. Kaikilla paloasemilla on lisäksi valmiudet aloittaa pintapelastaminen omalla toiminta-alueellaan. Venekalustoa on hankittu vuosien varrella riskianalyysin pohjalta eri paloasemille laadittujen öljyntorjuntasuunnitelmien mukaisesti. Satakunnassa on kaksi (2) F-luokan keräävää öljyntorjunta-alusta (Meri-Pori ja Rauma) sekä useita D ja E luokan aluksia Selkämeren ja sisävesien läheisyydessä. Näitä aluksia ja veneitä hyödynnetään eri puolilla Satakuntaa vesipelastamisen tehtävillä.

Vesipelastuksen toimintavalmius on järjestetty siten, että koko Satakunnan alueella pintapelastus voidaan aloittaa enintään 20 minuutin kuluessa hälytyksestä. Varsinainen vesisukellusvalmius (1 - 2 tason valmius) on pidettävä yllä vesipelastuksen palvelutasopäätöksessä määritellyillä riskialueilla. Tulevalla palvelutasokaudella tulee tehdä uusi riskikartoitus ja suunnitelma vesipelastuksen toimintavalmiudesta. Sekä tutkia mahdollisuutta käynnistää 2 tason valmius Säkylän Pyhäjärven ja Merikarvian vesistöalueella.

Vesisukellustehtävään voi käyttää ainoastaan pelastustoimen vesisukeltajaksi nimettyjä henkilöitä, joilla on voimassa olevan ohjeistuksen mukainen vesisukelluskelpoisuus. Henkilöstön riittävyydessä on ollut haasteita

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Vuonna 2022 Satakunnan alueella oli ihmisen pelastustehtäviä 12 (sama määrä kuin vuonna 2021). Ihmisen pelastustehtäviä, joissa on käytetty pelastusmenetelmänä pintapelastusta tai vesisukellusta oli vuonna 2022 viisi (5). Keskimäärin vesipelastamisen tehtävämäärät Satakunnassa on 10–15 tehtävän välillä vuositasona

Tavoitteiden kuvaus:

Tavoitteena on ylläpitää nykyistä vesipelastamisen valmiutta Raumalla ja Kanta-Porissa (taso 1) ja tämä edellyttää vuosittain 1–2 uuden vesipelastajan kouluttautumista tehtävään. Koulutukseen tulee varata talousarvioissa vuosittain 20 000 €

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- 1 tason vesipelastusvalmiutta ylläpidetään Rauman ja Kanta-Porin paloasemilla
- Pintapelastusvalmiutta ylläpidetään kaikilla miehitetyillä paloasemilla ja niillä sopimuspalokuntien asemilla, joilla on riittävä koulutus tehtävien turvalliselle hoitamiseksi
- Vesipelastusyksiköt RSA1055 ja RSA2055 ovat sijoitettuina Rauman ja Kanta-Porin paloasemille
- Pelastuslaitos seuraa toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä vesipelastamisen kokonaisresurssia ja tekee tarvittaessa muutoksia vesipelastusvalmiuteen huomioiden vuodenajat ja päivittäiset vaihtelut.

Palvelutason kehittämistarve

Nykytason säilyttäminen edellyttää jatkuvaa kouluttautumista vesisukeltajaksi. Tavoitteena pidetään, että tulevina vuosina sukeltajien määrä pysyy vähintään nykytasolla ja tämä edellyttää sitä, että vuosittain Satakunnasta hakeutuu pelastajia vesisukelluskurssille sekä palomiesvalinnoissa katsotaan vesisukelluspätevyys eduksi virkavalinnoista päätettäessä. Tähän tulee varata määrärahat vuosittain ja henkilöstöä tulee kannustaa koulutukseen

4.2.2.11 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Aluehallintovirastot arvioivat vuonna 2022 alueiden ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta. Satakunnan pelastuslaitoksen riskinarvion edellyttämä torjuntataso on B. Tasoa ei saavuteta. Merkittävimmät puutteet ovat tasolla A lainsäädäntöperustassa, ohjeidenmukaisessa toiminnassa ja sopimuksellisuudessa sekä talouskorvaushallinnossa. Muilla tasoilla puutteet jakaantuvat eri osa-alueille.

Aluehallintoviraston arvion mukaan puutteet eivät ole niin huomattavia, että ympäristövahingon torjunta olisi vakavasti uhattuna.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Käytännön torjuntatoimien järjestäminen ympäristövahinkojen osalta kuuluu Suomessa suurelta osin hyvinvointialueen pelastuslaitoksille. Öljyntorjunnan osalta tulee tehdä yhteistyötä kuntien kanssa, merialueella rajavartiolaitoksen kanssa. Toiminnallisesti sekä ympäristövahinkojen - että öljyntorjunta ovat osa pelastuslaitoksen päivittäistä pelastustoimintaa. Kohdassa 4.2.2.10 on kuvattuna tarkemmin mm. merialueiden vahingontorjuntaan käytettävä aluskalusto

Tavoitteiden kuvaus:

Pelastuslaitos pyrkii ympäristövahinkojen torjunnan järjestelyissä yhtenäisyyteen niin kalustossa kuin toiminnassa sekä sellaisiin välineisiin ja tapoihin, jotka ovat yksinkertaisia ja helppokäyttöisiä. Viranomais- ja kuntayhteistyöstä on huolehdittava. Järjestelyissä kiinnitetään erityistä huomioita toiminnallisuuteen tehdyn riskiarvion pohjalta (riskit ja uhat on arvioitu YVT valvontaohjeen mukaisesti). Ympäristövahinkojen torjuntatoimiin osallistuva henkilöstön koulutus ja varustetaso sekä torjuntatoimien erityiskalusto pidetään sellaisella tasolla, että mahdollisen onnettomuuden tapahduttua voidaan Satakunnassa aloittaa välittömät ja tehokkaat torjuntatoimet.

Ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta tulee jatkuvasti kehittää. Mittarina toimii aluehallintoviraston laatima seurantalomake. Kehitetään toimintaa siten, että edellytetty taso B saavutetaan.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos pyrkii säilyttämään nykyiset torjuntatoimet ja siihen varatun torjuntakaluston maakunnan eri osissa riskiarvioon perustuen
- Pelastuslaitos kehittää käytännön torjuntatoimia siten, että Satakunta olisi vuoteen 2030 mennessä ympäristövahinkojen torjunnassa tasolla B (AVI luokitus)
- Tehdään tarvittavat viranomais- ja kuntayhteistyösopimukset, mitkä mahdollistavat mahdollisimman tehokkaan yhteistyön ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiuksissa.
- Pelastuslaitos laatii vuoden 2024 aikana ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelman ja tuottaa torjuntasuunnitelman laadintaoppaan aluehallintoviraston laatiman seurantalomakkeen (2022) pohjalta

Palvelutason kehittämistarve

Päivitetään suunnitelmat seuraavalla palvelutasopäätöskaudella vastaamaan ympäristövahinkojen torjunnan viitekehystä. Käytetään apuna hankekokonaisuutta (Satakuntaliitto/Symppis), jossa laaditaan ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelmalle laadintaopas. Lisäksi vuonna 2023 valmistuu ympäristövahinkojen riskianalyysi, jonka tuloksia hyödynnetään tulevana vuosina.

Kehitetään toimintaa siten, että Satakunnan pelastuslaitos saavuttaa tason B ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden viimeistään tämän vuosikymmenen aikana. Käytännössä tämä tulee toteutumaan suunnitelmia päivittämällä.

4.2.2.12 Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sekä ajoneuvokalustosta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Putoamisvaarallisella alueella työskentely (PVAT) on yleistermi, joka sisältää myös kattotyöskentelyn, laskeutumisen, henkilön nosto- ja laskutekniikat, puomitikas- ja nostolava-auton korissa työskentelyn sekä muun putoamisvaarallisella alueella tapahtuvan pelastustyön. Työhön kuuluu muun muassa, köydellä laskeutumisia, henkilön nostoja ja laskuja erikoisvarustein, sekä katto-työskentelyä tulipalo -tai muissa onnettomuustilanteissa.

Pelastuslaitoksella korkealta tai syvältä pelastaminen (pelastuksen tehtäväkoodi 487) on köysi-pelastukseen erikoistuneen pelastusyksikön toimintaa, joka sisältää vaativat köyden varassa tapahtuvat pelastustehtävät, vaativat nostot ja laskut, köyden varaan pudonneen henkilön pelastamisen, masto, pylvä- ja nosturipelastaminen. Vaativista pelastustehtävistä Satakunnassa vastaavat Rauman ja Kanta-Porin paloasemat (= Tason 2 korkealta pelastaminen).

Pelastustoimessa putoamisvaarallisella alueella työskentelyn ensimmäisenä osaamisen tasona pidetään toimintaa, jossa pelastaja pystyy valmistamaan turvallisen kiinnittymisen työköyteen, varmistusköyteen tai putoamisensuojaimena käytettävään liitosköyteen. Satakunnassa tason 1 korkealta pelastaminen henkilöstön ja kaluston osalta pystytään toteuttamaan Meri-Porin, Ulvilan, Harjavallan, Kankaanpään ja Huittisten päivystävillä paloasemilta.

Kaikkiin Satakunnan sopimuspalokuntien miehittämiin ensilähdön pelastusyksiköihin on varattuna kaksi kattotyöskentelyn mahdollistavaa varustekassia, kahdet lantiovaljaat sekä piippuvaijeri. Näillä kyetään toimimaan turvallisesti kattotyötilanteissa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Palavan rakennuksen katolle pitäisi ensisijaisesti pyrkiä puomitikkaan avulla. Tämä ei ole koko Satakunnan alueella torjuntatoimien alkuvaiheessa mahdollista. Mikäli köysien varassa tapahtuvaan kattotyöskentelyyn päädytään, tulee pelastustyön ja pelastusyksiköiden johtajien noudattaa erityistä varovaisuutta, sekä ottaa työturvallisuus mahdollisimman hyvin huomioon. Rakennuspaloja, joissa joudutaan kiipeämään rakennusten katoille on vuosittain hieman alle 100 tehtävää Satakunnassa

Tavoitteiden kuvaus:

Perusperiaatteena tulee pitää, että katolla tapahtuvaan työskentelyyn ei saa määrätä muita kuin siihen koulutettuja henkilöitä. Palavan rakennuksen katteen sammutustaktiikkoihin tulee sisällyttää ontelopalotekniikat (läpilyöntiputket), sekä eri sammutustekniikoita (Cafs, ST-putki ja Cobra)). Päivystävien paloasemien ja sopimuspalokuntien henkilöstöllä tulee olla savusukelluskelpoisuuden lisäksi myös kattotyöskentelyyn oikeuttava peruskoulutus suoritettuna, työturvallisuuden varmistamiseksi. Tilanteen edellyttämät henkeä ja omaisuutta pelastavat toimenpiteet tulee aina käynnistää viipymättä, niillä resursseilla mitä on sillä hetkellä käytettävissä

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Satakunnassa katolla tapahtuvaan työskentelyyn eri onnettomuustilanteissa määrätään aina siihen koulutetut ja perehdytetyt henkilöt, pelastusyksikön suorituskyvyn mukaisesti
- Vaativan tason 2 pelastustehtävät Satakunnassa hoidetaan Rauman ja Kanta-Porin paloasemilta. Tason 1 pelastustehtäviin hälytetään muilta päivystäviltä paloasemilta tehtävän vaatima suorituskyky
- Sopimuspalokuntien miehittämiin ensilähdön pelastusyksiköihin varataan kaksi kattotyöskentelyn mahdollistavaa varustekassia, kahdet lantiovaljaat sekä piippuvaijeri. Näillä kyetään toimimaan turvallisesti tavallisissa kattotyötä vaativissa tilanteissa.
- Korkealta pelastamisen mahdollistamiseksi pelastuslaitoksella on 4 nostolavayksikköä Kanta-Porin, Rauman, Kankaanpään ja Huittisten paloasemilla. Ajoneuvoja voidaan siirtää tarvittaessa riskiarvioon perustuen ja päivittäisen suorituskyvyn niin edellyttäessä

Palvelutason kehittämistarve

Koulutusta ja työturvallisuustietoisuutta tulee jatkuvasti korkealta pelastamisen tehtävillä kehittää. Lisäksi tehtävillä käytettävä kalusto kehittyy koko ajan ja nostolava-autojen kunnossapitminen vaatii systemaattisen kunnossapito-ohjelman noudattamista. Talousarvioon pitää varata molempiin riittävät resurssit.

Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista ja pumpuista

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnan hyvinvointialueen pelastuslaitos on laatinut sammutusvesisuunnitelman, joka on päivitetty vuonna 2022. Pelastuslaitos tarvitsee vettä rakennus-, maasto- ja liikennevälinepalojen sekä muiden tulipalojen yhteydessä. Vettä tarvitaan tulipalon sammuttamiseen, palon leviämisen ja uudelleen syttymisen estämiseen (riskiarvio).

Vaarallisten aineiden onnettomuuksien yhteydessä pelastuslaitos voi tarvita runsaasti vettä muun muassa jäähdytykseen, laimennukseen ja huuhteluun, sekä henkilöiden ja ajoneuvojen puhdistukseen. Mahdollisen ydin- tai säteilyonnettomuuden jälkeen asuinalueilla tehtävät puhdistustoimenpiteet vaativat myös suuria vesimääriä. Pelastuslaitoksen tärkeimmät vesilähteet ovat pelastuslaitoksen itse mukanaan kuljettama vesi sammutus- ja säiliöautojen säiliöissä, kunnallisen vesijohtoverkoston palopostit ja palovesiasemat sekä luonnon vedenottopaikat, kuten järvet, joet, lammet jne. Luonnon vedenottopaikat on pääsääntöisesti perustettava etukäteen ja ne on mainittu pelastuslaitoksen lisävesisuunnitelmassa.

Pelastuslaitokselle on tämän lisäksi muodostettu 3 vesihuoltopalokuntaa, jotka hälytetään koko maakunnan alueelle vaativimmissa, paljon vettä tarvittavissa onnettomuustilanteissa. Vesihuoltopalokunnat ovat Kullaan, Panelian ja Pihlavan sopimuspalokunnat.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Pelastuslain 30 §:n 1 momentin mukaan pelastuslaitoksen tulee tehdä sammutusvesisuunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta. Suunnitelma on tehtävä yhteistyössä pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien ja pelastustoimen alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa.

Pelastuslaitos on kartoittanut olemassa olevat vesiasemat, palopostit ja luonnonvedenottopaikat ja on laatinut niistä kartat sammutustaktiseen käyttöönnsä laaditun riskinarvion pohjalta.

Sammutusvesisuunnitelma on laadittu siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat pelastustoimen palvelutasopäätöksessä määriteltyjä onnettomuusuhkia.

Tavoitteiden kuvaus:

Vuosina 2019–2021 tehtyjen analyysien mukaan (sammutussuunnitelma 2022, sivu 11) esitetään kuntakohtaisesti onnettomuuksien määrät, joissa sammutusvettä olisi voitu tarvita tai tarvittiin. Näitä onnettomuuksia kirjattiin yhteensä 6538 tapausta. Näihin onnettomuuksiin varautumiseksi on pidettävä jatkuvasti yllä huomattavaa määrä letkukalustoa, riittävän pumpputehon omaavia säiliö- ja sammutusautoja sekä koko ajan kehittyvää sammutustekniikkaa. Tämä edellyttää vuosittain kalustomäärärahojen kohdentamista pelastuslaitoksen ydintoimintaan investointien muodossa

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Sammutusveden saamisen valmiudesta alueen eri osissa päätetään vuosittain katselmoitavalla sammutusvesisuunnitelmalla
- Sammutusveden hankinta ja toimittaminen tulee olla onnettomuusuhkia vastaavalla tasolla, koko Satakunnan alueella

Palvelutason kehittämistarve

Satakunnan alueella tulee tehdä yhteistyötä kuntien kanssa luonnon vedenotto paikkojen mahdollistamiseksi systemaattisemmin. Vesistöjä löytyy, mutta veden viereen pääseminen raskailla autoilla ei ole koko maakunnan alueella mahdollista. Tämä suunnittelu ja turvallisten paikkojen systemaattinen suunnittelu vähentäisi myös runkolinjoista veden ottamista. Nyt pienemmissä kunnissa koko vesihuoltojärjestelmä on koetuksella, mikäli pelastustoimet vaativat runkolinjoista runsasta vesimäärää useamman tunnin ajan. Toimintaa tulee kehittää siihen suuntaan, että luonnon vedenottoa paikkoja hyödynnetään entistä tehokkaammin ja asia huomioidaan onnettomuustilanteiden johtamistoiminnoissa.

4.2.2.13 Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet, esimerkiksi maanalainen pelastaminen, maastopalot ja maastopelastaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnan alueellisen riskiarvion (2023) mukaisesti paikallisia riskiskenaarioita ovat mm. tulvat, laaja tai useampi yhtäaikainen maastopalo, sään ääri-ilmiöt, ydinvoimalaitoksen onnettomuus tai säteilyonnettomuus, merellinen monialaonnettomuus, liikenteen suuronnettomuus. Kaikkiaan skenaarioita tässä arvioissa on 16. Selvää on, että erilaiset muutostekijät haastavat myös pelastuslaitosta ja pelastustoiminnan suunnittelua. Tehdyn arvion mukaisesti Satakunnassa on pyritty olemaan kehityksellään mukana ja edellä mainittuihin esimerkin omaisiin mahdollisiin onnettomuustilanteisiin on varauduttu. Satakunnan paloasemaverkko on tiivis ja erityiskalusto on pyritty sijoittamaan riskikeskittymien läheisyyteen. Erityiskalusto ja sen hälyttäminen on otettu huomioon vastesuunnittelussa (ERICA). Lisäksi Satakunnassa on välittymässä valmiudessa kolme päivystävää palomestaria, jotka voivat aina täydentää onnettomuuspaikalle hälytettävää muodostelmaa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Satakunnassa tulee olla erilaiset kriisit kestävä pelastus- ja valmiustoiminta. Kaikkein ei voida varautua, mutta merkittävää haittaa alueen väestölle, ympäristölle omaisuudelle tai kriittisille palveluille ei saa syntyä. Vähintään nykyinen taso pitää kyetä ylläpitämään ja alati muuttuvaa ympäristöä tulee seurata ja tietoja sekä resursseja täydentää syntyvän tarpeen mukaisesti. Suunnittelu, tiedolla johtaminen ja raportointi tulevat korostumaan tulevaisuuden pelastuslaitoksella. Erityisosaajista on pidettävä kiinni.

Tavoitteiden kuvaus:

Satakunnassa pystytään turvaamaan ihmisten turvallinen eläminen ja työskentely kaikilla riskiluokkien (1- 4) mukaisilla alueilla. Mikäli onnettomuus tapahtuu, kykenee pelastuslaitos yhteistyössä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa selviytymään tehtävistä. Tämä edellyttää jatkuvaa ja eteen päin katsovaa kaluston sekä henkilöstön resurssointia suunnitelmallisesti koko maakunnan alueella.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoiminta mitoitetaan siten, että maanalainen pelastaminen, maastopalojen sammuttaminen ja maastopelastaminen mahdollistuvat Satakunnan eri osissa.
- Alueellisen riskiarvion pohjalta erityiskaluston sijoittuminen erilaisille onnettomuustyypeille on suunniteltu koko maakunnan alueelle. Lisäksi erityiskaluston hälyttäminen ja riittävä suorituskyky onnettomuustehtävän hoitamiseksi otetaan huomioon Satakunnan vastesuunnittelussa.

Palvelutason kehittämistarve

Vihreän siirtymisen myötä teollisuus mm. uuden vetyteknologian kehittämisen myötä tulee asettamaan mahdollisesti pelastustoiminnalle uuden tyyppistä varautumista mahdollisiin onnettomuustilanteisiin. Kehitystä tulee seurata ja pelastuslaitoksella tulee olla valmius vastata uudentyyppisiin haasteisiin niin osaamisessa kuin kalustovaatimuksissakin.

4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää pelastusviranomaispäivystystä pelastustoiminnan johtamisvalmiuksien varmistamiseksi Kankaanpään, Kanta-Porin ja Euran paloasemilla. Tilanepaikan johtamisvalmiuksien turvaamiseksi pelastuslaitos järjestää sisäistä täydennyskoulutusta sekä päätoimisille pelastusryhmien johtajille kuin sopimuspalokuntien pelastusryhmien johtajille.

4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Satakunnan hyvinvointialue ei ole sopinut pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta toisen hyvinvointialueen kanssa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Hyvinvointialueen tulee päättää järjestämisvastuullaan olevien tehtävien tarkoituksenmukainen toteuttaminen. Hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvia tehtäviä voidaan asetuksella koota yhteen useammalta hyvinvointialueelta yhden hyvinvointialueen järjestettäväksi. Hyvinvointialue voi myös sopia toisen hyvinvointialueen kanssa jonkin järjestämisvastuullaan olevan tehtävän hoitamisesta. Sopiessaan pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien järjestämisestä tulee päättää myös siirretyn tehtävän asianmukaisen järjestämisen valvonnasta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Satakunnan pelastustoimen palvelutasossa ei tällä hetkellä ole tehtäviä, joiden hoitamisesta on sovittu jonkun muun hyvinvointialueen kanssa. Mikäli sisäministeriön asetuksella tai sopimalla tehtäviä kootaan tai siirretään toisen hyvinvointialueen järjestettäväksi, tulee siirron yhteydessä päättää asianmukaisesta valvonnasta.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastustoimi on monilta osin lähipalvelua, jolloin palvelun saatavuus ja saavutettavuus ovat keskeisessä asemassa. Hyvinvointialueiden on kuitenkin perusteltua tehdä yhteistoimintaa sekä onnettomuuksien ehkäisyn että pelastustoiminnan osalta. Asiantuntijoiden hyödyntäminen, kalustoresurssien kustannustehokas käyttö sekä varautuminen suuriin onnettomuustilanteisiin ovat esimerkkejä hyvinvointialueiden yhteistyömahdollisuuksista. Asetuksella mahdollisesti koottavien palveluiden suunnittelussa tulee huomioida palvelun järjestämiskustannusten lisäksi hyvinvointialueilla olevat erilaiset yhteistyön muodot ja niiden turvaaminen.

4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos antaa virka-apua muille viranomaisille. Virka-avun antamisesta päättää virka-apupyynnön vastaanottava päivystävä palomestari, joka myös määrittää virka-apua antavan yksikön ja sen hälyttämisen. Suurin osa virka-avusta koskee terveydenhuollon yksiköille annettavaa virka-apua. Tietyissä tapauksissa virka-avun käynnistäminen on määritelty jo etukäteen laaduissa hälytysvasteissa. Vuositasolla virka-aputehtävien määrä on noin 30.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Viranomaisten velvollisuudesta antaa virka-apua muille viranomaisille on säädetty kunkin viranomaisen toimintaa ohjaavassa lainsäädännössä. Pelastuslain mukaan pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi (2011/379, 50 §). Virka-avun antaminen on osa yhteiskunnan resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä

Pelastuslaitos antaa tarkoituksenmukaista virka-apua, jos se ei merkittävästi laske palvelutasoa, tai aiheuta merkittäviä kustannuksia. Seurantamittarina toimii virka-aputehtävien määrä ja laatu.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Palvelutason kehittämistarve

Virka-apu on yksi tapa varmistaa viranomaisten tehtävien asianmukainen hoitaminen ja toisaalta varmistaa käytettävissä olevien resurssien tarkoituksenmukainen käyttö. Virka-aputehtävien määrän ja laadun kehittymistä tulee seurata ja tarvittaessa määrittää annettavalle virka-avulle tuottamiskustannuksiin perustuva maksu.

4.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on laatinut HNS (Host nation support) -suunnitelman, jossa määritellään pelastuslaitoksen organisaatio sekä toimenpiteet kansallisen tai kansainvälisen avun vastaanottamisessa. Suunnitelma kattaa koko avun vastaanottamisen ketjun aina avun pyytämisestä sen pois lähettämiseen. Suunnitelman laatimisessa on osallistettu pelastuslaitoksen päätoimista henkilöstöä sekä niitä sopimuspalokuntalaisia, jotka ovat kansainvälisen pelastustoiminnan kursseja käyneet. Kurssin käyneitä Satakunnassa on tällä hetkellä alle 10.

Avun vastaanottamisen valmiutta ylläpidetään kaksi kertaa vuodessa kokoontuvan pelastuslaitoksen sisäisen valmiusryhmän avulla. Valmiusryhmä muodostuu suunnitelmaa tehneistä henkilöistä. Ryhmän tarkoituksena on kehittää suunnitelmaa ja parantaa avun vastaanottamisen valmiutta. Tämän lisäksi ryhmä on suunnitellut avun vastaanottamiseen liittyvän harjoituksen syksyille 2023.

Avun vastaanottamiseen liittyvän ja suunnitelman mukaisen kaluston hankinta on vielä kesken. Varastointi tultaisiin suorittamaan pelastuslaitoksen johtamiseen tarkoitettussa kontissa.

Ulkomaille annettavaan apuun ei ole pelastuslaitoksella toistaiseksi erillistä valmiuden ylläpitoa. Pelastuslaitoksella ja Pirkanmaalla oli yhteinen CBRNE –hanke, jonka tavoitteena oli kehittää valmiuksia kansallisen ja kansainvälisen avun antamisessa. Hankkeen kautta hankittiin kemikaalien tunnistamiseen tarkoitettua mittalaitteistoa, joka sijoitettiin Satakunnassa Harjavallan paloasemalle. Osa pelastuslaitoksen henkilöstöstä on Pelastusopiston ylläpitämässä kansainvälisen avun antamisen asiantuntijarekisterissä ja voivat koulutuksensa puolesta osallistua sisäministeriön kokoamiin muodostelmiin yksittäisinä henkilöinä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tarpeen kuvaus:

Pelastuslaitoksella on tarve varautua pitkittyneisiin ja laajoihin onnettomuuksiin. Toimintaympäristöanalyysin ja alueellisen riskiarvion perusteella on todennäköistä, että Satakunnassakin sattuu lähitulevaisuudessa suuronnettomuus, jonka hoitamiseen tarvitaan apua muilta pelastuslaitoksilta tai kansainvälisiltä toimijoilta. Pelastuslaitos on laatinut tätä varten HNS-suunnitelman kansalliselta pohjalta ja suunnitelma mahdollistaa myös ulkomaisen avun vastaanottamisen. Velvoite suunnitelman laatimiselle tulee pelastuslaista (38§).

Tavoitteiden kuvaus:

Kehitetään edelleen toimintaa laaditun suunnitelman pohjalta ja pyritään lisäämään niiden henkilöiden määrää, jotka voisivat hakeutua kansainvälisen pelastamisen peruskurssille. Lisäksi tavoitteena on järjestää vuosittain harjoitus, jossa testataan pelastuslaitoksen kykyä toimia kansallisen ja kansainvälisen avun vastaanottajana.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos jatkaa ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämien valmiuksien ylläpitoa ja kehittää aluksi toimintaa kansallisista lähtökohdista yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa
- Pelastuslaitoksen henkilöstöä voidaan käyttää yksittäisinä asiantuntijoina ulkomaille tapahtuviin operaatioihin, mutta tässä vaiheessa ei vielä ole kykyä lähettää muodostelmia yli kansallisten rajojen

Palvelutason kehittämistarve

Ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon tarvitaan määrätty peruskalusto. Lähitulevaisuudessa Satakuntaan tulee hankkia avun vastaanottamiseen liittyvää pienkalustoa, jolla parannetaan yhteisen tilannekuvan muodostamista. Lisäksi tulee tehdä sopimukset paikallisista tulkkipalveluista kansainvälisten henkilöiden kommunikoinnin parantamiseksi.

4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat *

4.3.1 Hälytysohje

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitoksella on ajantasainen hälytysohje, joka on laadittu yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien tahojen kanssa. Hälytysohjeen toteutumista ja kehittämistarpeita seurataan pelastuslaitoksen vastetyöryhmässä neljännesvuosittain. Omavalvontasuunnitelmaan on kirjattuna yksityiskohtaisemmin hälytysohjeen arvioinnissa käytettävistä mittareista.

4.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos toimii aktiivisesti keskinäisen avunannon suunnittelussa naapurialueiden pelastuslaitosten kanssa ja ylläpitää yhteistyösuunnitelmia näiden kanssa. Pelastustoimintaan liittyviä yhteistyösuunnitelmia ylläpidetään myös esimerkiksi Itä-Uusimaan pelastuslaitoksen kanssa säteilyonnettomuuteen varautumisen osalta.

4.3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos vastaa yhteistoimintasuunnitelmien laadinnasta ja ylläpidosta pelastuslaitokselle kuuluvien suunnitelmien osalta.

4.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos laatii riskianalyysin perusteella pelastustoiminnassa ja sen johtamisessa tarvittavat suunnitelmat ja vastaa niiden ajantasaisuudesta vuosittain.

4.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, Julkl 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Satakunnan hyvinvointialueella erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat ja kohteisiin liittyvät muut pelastustoimen valvontaa ja suur-onnettomuusharjoittelua koskevat velvoitteet hoidetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ulkoisia pelastussuunnitelmia koskevien säädösten ja ohjeiden mukaisesti.

4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)

Muilla pelastustoimen suunnitelmilla voidaan ohjata esimerkiksi henkilöstövoimavarojen käyttöä ja kehittämistä, investointien suunnittelua tai pelastustoimeen liittyvien tukitoimintojen järjestämistä. Ei asetuksen edellyttämiä suunnitelmilla voidaan varautua toimintaan tai materiaalliseen apuun eri toimijoiden kanssa. Pelastuslaitos laatii omaa toimintaansa tukevat suunnitelmat ja ylläpitää niiden ajantasaisuutta.

4.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

4.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Palvelutason tässä osiossa käsitellään pelastustoimen sopimuspalokuntatoimintaa ja muuta vapaaehtoistoimintaa. Muussa yhteydessä sopimuspalokuntatoimintaa voitaisiin pitää vapaaehtoistoimintaan kuulumattomana. Satakunnassa sopimuspalokuntatoiminta perustuu tehtyihin alue- ja palokuntasopimuksiin ja muu vapaaehtoistoiminta toimijoiden kanssa tehtyihin kumpanuussopimuksiin ja vastaaviin. Sopimusten tavoitteena määritellä toimijoiden tuottama palvelu ja näiden elinvoimaisuus.

Pelastuslaitos on solminut palokuntasopimukset 49:n yhdistysmuotoisen vapaaehtoispalokunnan kanssa, lisäksi on sopimukset yhteistyöstä kolmen järvi- ja meripelastusyhdistyksen ja neljän teollisuuspalokunnan kanssa. Sopimuspalokuntien vahvuudet tarkistetaan vuosittain. Kriteerit täyttäviä hälytysosaston jäseniä oli vuoden 2023 alkaessa 826. Sopimuspalokunnat ovat sitoutuneet tuottamaan (24/7/365) vähintään vahvuuden 253 sopimuspalokuntalaista.

Lisäksi vuosittain tarkistetaan palokuntien kyvykkyydet, näin määritellään onnettomuustilanteeseen hätäkeskustietojärjestelmä Erican avulla käyttökelpoisin yksikkö. Savusukelluskyky on 30:lla sopimuspalokunnalla. Palokuntasopimuksessa ei ole määritelty lähtöaikaa hälytykseen, pelastustoimen onnettomuustietokannan (Pronto) mukaan lähtöaikojen keskiarvo on viime vuosina ollut 5-7 minuuttia.

Sopimuspalokunnilla on vuositasolla n. 2 500 pelastustoimen tehtävää. Pelastuslaitos ei maksa henkilökohtaisia korvauksia sopimuspalokuntalaisille, korvaus maksetaan sopimuspalokunnalle, suoritteisiin pohjautuen.

Satakunnassa sopimuspalokunnilla on merkittävä rooli turvallisuusviestintä tapahtuminen järjestämisessä. Vuositasolla sopimuspalokunnat järjestävät yli 100 tilaisuutta, joissa käsitellään kansalaisten turvallisuuteen liittyviä asioita ja samalla yhdistykset tuovat tutuksi sopimuspalokuntatoimintaa

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Satakunnan sopimuspalokunnilla on keskeinen rooli pelastustoiminnan palveluiden tuottamisessa Satakunnassa. Onnettomuustilastojen mukaan sopimuspalokunnat hoitavat Satakunnan noin 5000 hälytystehtävästä yli puolet vuodessa. Ilman vireää sopimuspalokuntatoimintaa pelastustoimen palvelutasoa ei kyetä ylläpitämään nykyisellään.

Jatkossakin vapaaehtoisten käyttö osana pelastustoimen palvelutuotantoa eri alueilla takaa onnettomuustilanteissa hyvän suorituskyvyn. Lisäksi sopimuspalokunnilta edellytetään operatiivisissa tehtävissä sopimuksen mukaista suorituskykyä palokuntakohtaisesti sekä toivotaan mahdollisimman aktiivista osallistumista turvallisuusviestintään ja -koulutukseen hyvinvointialueen alueella.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Hyödynnetään vapaaehtoistoimintaa pelastustoimen palveluiden tuottamisessa, kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti mielekästä.
- Ylläpidetään tarpeisiin ja sopimuspalokuntatoiminnan elinvoiman tukemiseen tähtäävää tarkoituksenmukaista sopimuspalokuntajärjestelmää.
- Pelastuslaitoksella ei ole konkreettista tarvetta karsia sopimuspalokuntia.
- Otetaan sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpito huomioon pelastuslaitoksen toiminnan suunnittelussa, talousarviossa ja investointisuunnitelmassa.
- Suhtaudutaan myönteisesti sopimuspalokuntien mahdolliseen erikoistumiseen.

Palvelutason kehittämistarve

Sopimuspalokuntien hälytystoimintaan osallistuvien henkilöiden ikääntyminen ja henkilömäärän laskeminen uhkaavat palokuntien etenkin päiväajan valmiutta. Savusukeltajien määrän väheneminen vaikeuttaa savusukellusvalmiuden ylläpitämistä. Edellä mainittuja ongelmia ratkaistaan mm. pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien välisessä PeSo –työryhmässä. PeSo-työryhmän työ keskittyy palokuntasopimusjärjestelmän ja sopimustekstien kehittämiseen.

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on osoittanut sopimuspalokuntien toiminnan tukemiseen kaksi henkilötyövuotta ja oman vastuuyksikön hälytys- ja avunantopalveluiden vastuualueelle. Uusi organisaatio korostaa sopimuspalokuntien tärkeyttä. Tämän lisäksi sopimuspalokunnille on nimetty päivystävistä palomestareista tiimi, joka seuraa vapaaehtoistoiminnan päivittäistä ja viikoittaista palvelutuotantoa lähemmin ja raportoi toiminnasta vastuuyksikön päällikölle.

Pelastuslaitos järjestää lisäksi säännöllisesti joka kuukausi infotilaisuuden sopimuspalokunnille, missä käsitellään sopimuspalokuntien kannalta ajankohtaisia asioita. Keväisin ja syksyisin on aina isommat läsnäolotapahtumat Keskuspaloasemalla, joihin kootaan alan merkittävimmät uudistukset ja linjaukset keskitetysti. Sopimuspalokunnilla on vapaa pääsy Turvallisuuskeskuksen harjoitusalueelle Poriin, ylläpitämään omaa osaamisen tasoa ympäri vuoden.

Pelastuslaitos ja Satakunnan sopimuspalokunnat ovat nimenneet yhteistyöryhmän kehittämään ja lisäämään sopimuspalokuntatoimintaa. Yhteistyöryhmästä käytetään nimeä PeSo ja se koontuu 6-8 kertaa vuodessa. Merkittävänä tavoitteena ryhmällä on hälytysosaston jäsenten määrän kasvattaminen sekä savusukelluskyvykkyyden lisääminen koko maakunnan alueelle.

Pelastuslaitos on solminut yhteistyösopimuksen Rauman meripelastusyhdistyksen, Isojärven järvipelastusyhdistyksen ja Pyhäjärven järvipelastusyhdistyksen kanssa. Näitä sopimuksia on tarkoitus jatkaa edelleen.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Väki pienemmistä Satakunnan kunnista vähenee ja ikääntyy, mikä osaltaan haastaa vapaaehtoistoiminnan koko maakunnan alueella. Onnettomuuksien määrä koko Satakunnan alueella ei ole muuttunut ja vapaaehtoisten käyttäminen ei ole eri onnettomuustehtävillä vähenemässä. Sopimushenkilöstön suorituskykyä tarvitaan jatkossakin.

Pyritään pitämään palokuntayhdistykset elinvoimaisina ja lisäämään mm. nuorisosastojen määrää eri sopimuspalokunnissa. Lisäksi siirtyminen nuoriso-osastosta hälytysosastoon tulee turvata hyvän koulutustoiminnan ja erikoistumisen kautta. Lisäksi tulee panostaa uusien jäsenten rekrytointiin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Edistetään vapaaehtoistoimintaa tukemalla sen pelastustoimea edistäviä toimintamuotoja mahdollisuuksien mukaan.
- Osallistutaan ja tuetaan vapaaehtoistojen henkilöstön rekrytointia jatkuvana toimintana.
- Tuetaan palokuntanuorisotoimintaa tavoitteena turvata sopimuspalokuntien jatkuvuus.

Palvelutason kehittämistarve

Sopimuspalokuntien elinvoima ja vähintään Satakunnan nykytasoinen suorituskyky on turvattava. Hälytysosastojen henkilömäärät ovat Koronan aikana pudonneet ja aktiivisia toimijoita pitää systemaattisesti saada lisää.

Muutamat pelastuslaitoksen vuokraamista sopimuspalokuntien käytössä olevista toimitiloista ovat myös toiminnallisesti huonossa kunnossa, eivätkä ne täytä kaikilta osin työsuojellullisia, toiminnallisia eikä rakenteellisia vaatimuksia. Tällaisten tilojen osalta uudishankkeen tai perusrannuksen suunnittelu on käynnissä.

Tavoitteena sopimuspalokuntatoiminnan kehittämisessä on, että sopimuspalokunnat ovat elinvoimaisia vielä kymmenien vuosien päästäkin. Tämän tahtotila toivotaan leviävän laajemmalle yhteiskunnassa. Paloasemaverkosto turvataan ja sen edellytyksenä tarvitaan systemaattista tekemistä, jotta sopimuspalokunnat säilyttävät elinvoimansa ja pelastustoimi pysyy turvallisuuden lähipalvelutuottajana.

4.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksella on sopimus terveystarkastuksien suorittamisesta sopimuspalokunnan hälytysosaston jäsenille. Palvelutuottajina toimivat Terveystalo ja Mehiläinen Oy. Terveystarkastuksista on laadittu toimintasuunnitelma, jonka mukaisesti toimitaan. Tavoitteena on, että kaikki hälytystoimintaa osallistuvat ovat käyneet terveystarkastuksessa määräajoin. Pelastuslaitos on osoittanut paikat missä terveystarkastuksia suoritetaan, palokunnan vastuulla on varmistaa, että henkilöt käyvät tarkastuksissa. Kuntotestaus savusukeltajille toteutetaan Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitos vastaa sopimuspalokuntien terveystarkastuksista määräysten mukaisesti. Työturvallisuuslaki myös velvoittaa hälytysosastoihin kuuluvilta henkilöiltä todennettua terveydentilan arviointia määrävälein. Satakunnassa eri sopimuspalokunnissa (49) hälytysosastoihin kuluu noin 800 ihmistä. Henkilöt, jotka osallistuvat vaativiin tehtäviin, testataan valtakunnallisen fyysisen toimintakykytestin mukaisesti.

Pelastuslaitos järjestää Satakuntalaiseen sopimuspalokunnan hälytysosastoon nimetyille henkilöille terveystarkastukset sekä tarvittavan määrän fyysisen kunnon todentamiseen vaadittavia tilaisuuksia Satakunnassa. Tavoitteena on saada lisättyä fyysisen toimintakykytestin hyväksytyksi suorittaneita henkilöitä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Huolehditaan, että pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön terveys ja toimintakyky ovat riittävät.

Palvelutason kehittämistarve

Vaativat pelastustoimen tehtävät edellyttävät hyvää fyysistä kuntoa. Sopimuspalokuntien valmiudet eri palokunnittain vaihtelevat runsaasti ja tarve erityisesti savu- ja kemikaalisukellusta vaativista osaajista on suuri. Tehtäviä ei ole vuositasolla paljon, mutta näissä onnettomuustilanteissa erityisosaamisen tarve tilanteen alkuvaiheessa korostuu. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa pyritään kehittämään sopimuspalokuntalaisten osallistumista terveystarkastuksiin ja kuntotestaukseen.

4.4.4 Sivutoimimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksella on sopimus sopimuspalokuntien koulutusjärjestelmän mukaisten kurssien toteuttamisesta Länsi-Suomen pelastusalan liiton kanssa. Koulutustarjonta vastaa kysyntää. Pelastusalan liiton kanssa on tiivis yhteistyö eri koulutustapahtumien järjestämisessä. Yhteistyössä pyritään tuottamaan koulutusta kaikille palokuntien osastoille. Palokunnat harjoittelevat viikoittain, hyväksytyyn koulutussuunnitelman mukaisesti. Palokunnan sisäisen koulutuksen toteutta-

misesta vastaa sopimuspalokunta itse. Pelastuslaitos edellyttää vastuuhenkilön hyväksymää palokuntakohtaista koulutussuunnitelmaa toimintakausittain. Hälytysosastoon kuuluvilta edellytetään vähintään 30 % osallistumista vuodessa järjestettyihin koulutus- ja harjoitustilaisuuksiin. Yhdistystä on veloitettu pitämään kirjaa osallistujista ja raporttoimaan niistä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Koulutustarve ei tule Satakunnasta poistumaan ja koulutustarjontaa tulee entisestään lisätä ja monipuolistaa. Erityisesti yksikönjohtajien ammatillinen osaaminen tulee entisestään korostumaan sopimuspalokuntien hälytysosastojen pienentyessä. Mitä laadukkaampaa koulutusta pystytään tarjoamaan sitä houkuttelevammaksi yhteisöksi sopimuspalokunnat muotoutuvat.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Huolehditaan ja valvotaan, että sopimuspalokuntien henkilöstöllä on Pelastusopiston opetussuunnitelmien mukainen, riittävä koulutus pelastustoimen tehtäviin.
- Hyödynnetään Länsi-Suomen Pelastusalan liiton palveluita sopimuspalokuntien perus- ja täydennyskoulutuksen toteuttamisessa.
- Kehitetään sopimuspalokuntien ylläpito- ja täydennyskoulutusta yhteisellä koulutusmateriaalilla, koulutuskalustolla ja koulutustilaisuuksilla.

Palvelutason kehittämistarve

Laaditaan sopimuspalokuntien koulutussuunnitelmat alueellisten tarpeiden mukaisiksi (riskiarvio) ja luodaan edellytykset osaamisen jatkuvalle kehittämiselle. Uhkakuvat muuttuvat yhteiskunnassa koko ajan ja henkilöstön koulutus pitää muuttua samassa tahdissa.

4.5 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen *

4.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos laatii poikkeusolojen riskiarvion vuoden 2024 aikana ja muut väestönsuojeluun varautumiseen liittyvät keskeiset suunnitelmat vuosien 2024 ja 2025 aikana.
- Pelastuslaitos käynnistää asetuksella säädettävän väestönsuojelun yhteistyöryhmän toiminnan asetuksessa määritellyn aikataulun mukaisesti ja asetuksessa säädettyssä laajuudessa.

4.5.2 Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos yhteensovittaa poikkeusolojen riskiarvion perusteella tarvittavien yhteistyötä edellyttävien suunnitelmien laatimisesta. Pelastuslaitos laatii suunnitelmien ja toimenpiteiden kriittisyyteen perustuvan vaiheistuksen.

4.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos toimii myös poikkeusoloissa normaaliaikojen johtamisjärjestelmän mukaisesti. Poikkeusolojen riskiarvion perusteella pelastuslaitos kuitenkin varautuu poikkeusoloissa vahvistamaan osaa toiminnoista siirtämällä henkilöstöä toisista tehtävistä.

4.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tekee henkilövarausesitykset poikkeusoloissa tarvittavan henkilöstön osalta. Henkilövarausten lisäksi varausesitykset tehdään poikkeusoloissa tarvittavista ajoneuvoista ja tiloista. Varaukset tulee tarkistaa vuosittain vahvistetun menettelyohjeen mukaan.

4.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos laatii suunnitelman poikkeusolojen johto- ja erityishenkilöstön koulutustarpeesta ja ylläpitää tietoa henkilöstölle annetusta koulutuksesta ja osallistumisesta valmius- tai johtokeskusharjoituksiin.

4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Poikkeusolojen johtamisjärjestelyjen varmistamiseksi pelastuslaitos laatii suunnitelman siitä, miten ja missä johtamistoiminta voidaan järjestää väestönsuojan kaltaisissa tiloissa. Suunnitelmassa tulee huomioida myös mahdollinen tarve johtamistoinnin hajauttamiseen tai varajohtopaikkojen muodostamiseen.

4.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö *

Luvusta on poistettu salassa pidettävät tiedot, JulKL 24.1 §, kohta 8).

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tukee kuntien varautumista. Kunnille annettava varautumisen tuki käsittää esimerkiksi kunnan johdolle suunnattua koulutusta tai valmiussuunnitelmien laadinnassa tarvittavaa asiantuntija-apua. Kunnille annettavasta varautumisen tuesta laaditaan palvelukuvaus, jossa määritellään tarkemmin annettavan tuen muodot ja tavoitteet.

4.6 Muut palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät)

Pelastuslaitos ja sen sopimuspalokunnat tuottavat ensihoidon ja sen osana ensivasteen palveluita. Toimintojen kustannukset kohdistetaan palveluluokkien mukaisesti sosiaali- ja terveystoimelle. Toiminta pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön osalta perustuu hyvinvointialueen järjestämismääräykseen ja sopimuspalokuntien osalta kirjalliseen runkosopimukseen ja palokuntakohtaisiin ensivastesopimuksiin. Käytännön toimintaa tarkastellaan tarkemmin palveluitain.

5. KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Satakunnassa pelastuslaitoksen toimintaympäristö on yhtäältä varsin vakaa ja toisaalta muuttuu yleisen yhteiskuntakehityksen myötä. Toimintaympäristössä ei odoteta tapahtuvan sellaisia muutoksia, joilla olisi suoranaista ja merkittävää vaikutusta pelastuslaitoksen toimintaan niin, että niiden kirjaaminen erilliseksi kehittämissuunnitelmaksi olisi tarpeen. Tähän palvelutasopäätökseen on kirjattu lukuisia toimintokohtaisia kehittämistarpeita, joihin tulee paneutua ja joita tulee kehittää niin voimallisesti kuin mahdollista on.

Yksi keskeinen kehittämisen painopiste on riskianalyysin, toimintaympäristötietojen ja tapahtuneiden onnettomuuksien analyysitietojen konkreettisempi hyödyntäminen ja johtopäätökset palvelutasoa ja toimintoja määriteltäessä. Tällä tarkoitetaan muun muassa onnettomuuksien ehkäisyn, pelastustoiminnan sekä varautumisen ja väestönsuojelun mitoituserusteita, sekä edelleen toimintaa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Talous ja rahoitus tulee sanelemaan pelastuslaitoksen toiminnan ja kehittämisen keskeiset linjaukset ja reunaehdot. Toimintoja tulee ennemmin sopeuttaa väheneviin rahavaroihin kuin lisätä resursseja, vaikka tässä palvelutasopäätöksessä tähän useissa kohdissa viitataan. Tämä on peruste sille, että useimmiten kehittämistarpeet esitetään yleisellä tasolla ilman konkreettisia toimenpiteitä, aikataulua tai resurssitietoa. Tiedossa olevat uudet velvoitteet esimerkiksi toiminnan suunnitteluun, monitorointiin ja raportointiin sekä omavalvontaan tulevat edellyttämään resurssointia, jota aiemmin ei ole ollut ja jonka osoittaminen on vaikeaa, varsinkin jos toimintaan on käytettävissä niukkenevat voimavarat.

Pelastuslaitoksen toiminnan ja kehittämisen minimitaso on suoriutua lakisääteisistä, yleistä käsitystä laajemmista tehtävistä vähintään säädösten mukaisesti.